

BOIKARABELO BA BATJHA BA AFRIKA BORWA

Tekatekano Tshwara motho e mong le e mong ka ho lekana, ntle le leeme. Se kgetholle. 	Seriti sa batho Hlompha motho e mong le e mong Eba pelonolo mme o be le tlhokomelo. 	Bophelo Bophelo ke ntho ya bohlokwa Hlompha bophelo bo bong le bo bong.
Lelapa Tlolla mme o hlomphe batswadi ba hao. Eba mosa le botshepehi ho ba lapa leno. 	Thuto Kena sekolo, ithute o sebetse ka thata. Mamela melao ya sekolo. 	Mosebetsi Thusa ba lapa leno ka mosebetsi lapeng. Bana ha ba tlamehwa ho batla mosebetsi.
Bolokolohi/tokollo le polokelo Se lematse, tshosa, kapa hona ho hlekefatsa batho ba bang, hape o dumelle ba bang ho etsa jwalo. Rarolla dikganyetsano ka kgotso. 	Thepa/leruo Hlompha thepa ya batho ba bang. Se senye thepa kapa hona ho utswa. 	Bodumedi, ditumelo le maikutlo Hlompha ditumelo le maikutlo a batho ba bang.
Boipaballo Hlokomela lefatshe. O se senye metsi le motlakasi. Boloka lehae le tikoloho ya hao di hlwekile e bile di bolokehile. 	Boahi Eba Moafrikaborwa ya lokileng ebile a tshepeha. Hlompha melao, mme o netefatse hore ba bang ba etsa jwalo. 	Tokoloho ya puo O se ke wa hasanya leshano le leho. Netefatsa hore batho ba bang ha ba hlapalwe kapa maikutlo a bona ha a utlwiswe bohloko.

ISBN 978-1-4315-0076-5

 9 781431 500765

SESOTHO HOME LANGUAGE
 GRADE 3 – BOOK 2
 TERMS 3 & 4
 ISBN 978-1-4315-0076-5
 THIS BOOK MAY NOT BE SOLD.
14th Edition

Workbooks available in this series:

- Grade R (in all official Languages);
- Literacy/Home Language Grades 1 to 6 (in all 11 official Languages);
- Mathematics Grades 1 to 3 (in all 11 official Languages);
- Mathematics Grades 4 to 9 (in Afrikaans and English);
- Life Skills Grades 1 to 3 (in all 11 official Languages); and
- Grades 1 to 6 English First Additional Language.

SESOTHO PUO YA LAPENG – Kereiti 3 Buka ya 2

ISBN 978-1-4315-0076-5

E hlophisitse ho latela lenane thuto la CAPS

Kereiti **3**

Lebitso:

Phaposi:

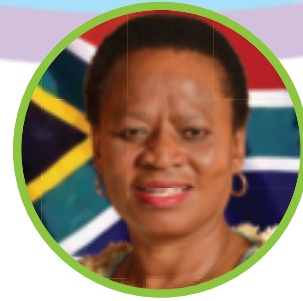
basic education
 Department:
 Basic Education
 REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SESOTHO PUO
 YA LAPENG

Buka ya 2
 Kotara ya
 3 & 4

Mofumahadi Angie
Motshekga, letona la
Lefapha la Thuto ya Motheo

Ngaka Reginah Mhaule,
Motlatsi wa Letona la Thuto
ya Motheo

Dibuka tsena tsa tshebetso di etseditswe bana ba Afrika Borwa tlasa boetapele ba Letona la Thuto ya Motheo, Mof. Angie Motshekga, mmoho le Motlatsa Letona la Thuto ya Motheo, Ngaka Reginah Mhaule.

Dibuka tsa tshebetso tsa Rainbow di bopa karolo ya Lefapha la Thuto ya Motheo, ya thuso e reretsweng ho netefatsa tshebetso ya baithuti ba Afrika borwa dikereiting tse qalang tse tsheletseng. Jwaleka e nngwe ya dintlha tsa bohlokwa tsa Moralo wa Tshebetso ya Mmuso, projeke ena e etsahetse ka tshehetso ya letlole la Polokelo la Setjhaba. Sena se entse hore Lefapha le etse dibuka tsena tsa tshebetso ka dipuo tsohle tsa semmuso, ntle le tefello ya letho.

Re tshepa hore, matitjhere a tla fumana dibuka tsa tshebetso di le bohlokwa mosebetsing wa bona wa letsatsi le letsatsi, le ho etsa bonnete ba hore baithuti ba bona ba etsa kharikhulamo yohle. Re nkile boikarabelo ba ho tataisa titjhere mosebetsing ka enngwe le enngwe ya mesebetsi, ka ho kenyetse motshwao a bontshang hore na seo barutwana ba tshwanelang ho se etsa ke sefe.

Re a kgolwa hore bana ba tla natefelwa ke ho sebetsa ka buka ena ha ba ntse ba hola le ho ithuta, le hore wena titjhere, o tla natefelwa mmoho le bana.

Re le lakalletsa katleho ho sebediseng dibuka tsena tsa tshebetso.

Tsamaiso ya ho bala

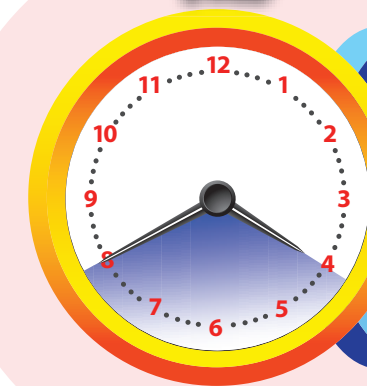
Pele ho palo

- Nahana ka seo o seng o ntse o se tseba ka taba ena.
- Nahana ka mongodi le letsatsi la phatlalatso.
- Bala serapa sa pele le sa ho qetela sa karolwana.
- Leka ho lepa hore sengolwa se tla bua ka eng.

Palo

- Ha o ntse o bala kgefutsa nako le nako ho hlahloba hore na o ntse o utlwisa.
- Bapisa bolepi ba hao le seo o se baling.
- Ha o sa utlwise meelelo ya mantswe ao o sa a tsebeng, sebedisa dikishinari.
- Ha o sa utlwise karolwana, e bale hape buutle. E balle hodimo.

Ka morao ho palo

- Leka ho hopola tlhahisoleseding e itseng.
- Etsa mmapa wa mohopolo ka dintlha tsa bohlokwa.
- Ngola kgutsufatso ho o thusa ho hopola dintlha tsa bohlokwa.
- Sebedisa dintlha tse hlahang moo o badileng ho seo o ingollang sona.

Kereiti **3**

SESOTHO

P u o y a
L a p e n g

Buka ena ke ya:

SESOTHO

Buka

2

TATAISO YA MATITJHERE

Sebedisa bukatshebetso ena mmoho le dithusathuto tse ding tsa hao, ha o ntse o tswella ho atisa haholo dikhopolo tsa motheo tsa ditaba tse ngotsweng ho barutwana:

- **Ho tshwara buka:** Tsela e nepahetseng yah o tshwara buka le ho e phetla.
- **Kutlwisiso ya buka:** Leqephe le pele, leqephe le morao, sehlooho le lenaneo.
- **Tatelo:** Ho bala ho tloha pele ho leba morao, ho tloha ho leq2ele ho leba ho le letshehadi le ho tloha hodimo ho leba faatshe.

DITEMOSO TSA HO RUTA

Ho mamela le ho bua

Tadima Curriculum and Assessment Policy Statement (Sesotho Puo ya Lapeng), leq 10. Barutwana ba hlalishetswe dipaleng, diraemeng tse kgutshwane, dithothokiso le dipina.

Puisano ka ditshwantsho

1. Tataisa morutwana ka:
  - Ho bona le ho buisana ka dintho (bohlo, sebopeho, mmala le bongata)
  - Ho hlalosa ditshwantsho ka ho botsa dipotso: mang, eng, kae, neng, hobaneng, ho etsahetse eng pele, ho etsahetse eng morao?
  - Ho qapa pale ya tlelase (bolelele bo laolwa ke boemo ba morutwana ba kutlwisiso)
2. Dumella morutwana ka mong ho phetela motswalle pale tlelase.
3. Rala ho ngolwa ha pale ya tlelase (CAPS Puo ya Lapeng, leq 12, ho bala ho arolelanwang). *Atametsa tshbediso ya ditlhaku tse kgolo, ho arohannngwa ha mantswe le matshwao a puo, ho temoho ya morutwana*
4. Dumella barutwana ho bala pale ya tlelase le wena.
5. Kopa barutwana ho sehela le ho etsetsa sedikadikwe medumo kapa sebopeho sa puo sab eke. Paleng ya tlelase.

Ho bala

Tadima Curriculum and Assessment Policy Statement (Sesotho Puo ya Lapeng), leq 12-18 malebana le dintla tse hlano tsa ho ruta ho bala.

Ho ngola

Tadima Curriculum and Assessment Statement Policy (Sesotho Puo ya Lapeng), leq 18-19, malebana le mokgwa wa ho ngola le ho bala. Qetellong ya kotare, barutwana ba tloha ho mongolo o arohaneng ba leba ho o kopaneng (cursive). Thuto ya mongolo e kwetlisa ho ngola ditlhaku tse kgolo le tse nnyane le kamoo e hlokalalang bakeng sa mongolo o motjha. Barutwana ba kgone ho kopa mongolo o ngotsweng ka porinti. (mohlala: sengolwa ho hlaha bukeng) ka mongolo o kopaneng.

Hopola tsena:

- Thahasello ya barutwana yah o ithuta e fapane. Ho molemo ba tshesehediswe ka ho bona, ho utlwa le ka ho ama (ho etsa) hore ba ithute ka katleho.
- Barutwana ba etse/ba leke/ ba utlwe thuto, kahoo boikgathollo/ ho etsa di etswe pele di ka ngolwa, mohlala:

Popo ya dipolelo: Neha barutwana monyetla wa ho bopa mantswe ba sebedisa ba sebedisa dikarete tsa ditlaku.

Kutlwisiso: Barutwana ba arabe ka molomo dihlopheng tsa bona pele b aka ngola. Moetapele o botsa dipotso ha ba bang ba ntse ba fumana dikarabo le ho araba.

Kgetho ya mantswe ho araba dipotso: Neha sehlopha diterepe tsa ho ngola le dikarete tsa mantswe se sa fellang. Barutwana ba qetella dipolelo dipolelo ka ho beha dikarete tsa mantswe ka nepo.

Ho nalanya mantswe le ditshwantsho: Hodisa leqephe e be A3. Dihlopheng barutwana ba beha dikarabong tse nepahetseng.

Ho nyalanya dikarolo tse pedi tsa dipolelo: Dihlopheng tsa bona barutwana ba nyalanya dikarolo tsa polelo.

Ho ingolla atikele ya bona ya koranta: E re barutwana ba ngole atikele ya koranta ya tlelase, e latelwe key a sehlopha pele ba ingolla ya bona.

Bukantswe: ebedisa bukantswe kamehla. Bokgoni ba morutwana bot la supa seo ba tlang ho se etsa.

Ela hloko:

Ha ho ntse ho sebetswa, neha moetapele dikarabo hore a kgone ho tataisa sehlopha ka nepo.

65 **Re kgutlela sekolong ka morao ho nako ya phomolo** **2**

O bala sengolwa sa moqoqo ka ho kgutlela sekolong temeng ya boraro.
O bala tse ngotsweng botong ya ditsebiso.
O etsa lenane la dintho tse hodima boto ya ditsebiso.
Tlatsa tlhahisoleseding e tswang lenaneng la mosebetsi.
Hlophisa mantswe mabokoseng a medumo (hl, we, ee, nna, ng).

66 **Seo re se etsang ha sekolo se tswa** **4**

O buisana ka dipapadi, le ditlwaelo.
O phethela lenane la mosebetsi la hae.
O ngola dipolelo ka mosebetsi wa kamora sekolo.
O ngola bukatsatsing ka ho kgutlela sekolong kamora phomolo.
O bala tjhate ebe o araba dipotso ka tjhate.
O etsa phousetara ho bapatsa papadi kapa tlwaelo ya hae.

67 **Lekunutu la Mosi** **6**

O bala sengolwa sa moqoqo.
O araba dipotso tse kgethwang ka sengolwa.
O fumana malatodi a mantswe a sengolweng.
O hopola tlhatlhamano ya diketso ka ho nomora dipolelo.

68 **Maikutlo** **8**

O buisana ka mophetwa wa sehlooho.
O tshwantshisa pale.
O ngola bukatsatsing a kgutsufatsa pale.
O bala le ho roka thothokiso ka setswalle.
O etsa motswalle karete mme o ngola thothokiso ho yona.
O hlophisa mantswe mabokoseng a medumo (ts, th, hl, ng, tl).
O ngola dipolelo ka mantswe ao a a neilweng.

69 **Ditaba tsa sekolo** **10**

O bala sengolwa lesedinyaneng.
O araba dipotso hodima sengolwa.
O hlopholla mantswe ka medumo ya oona.
O ngola mantswe ka nteterwana.

70 **Koranta ya ka** **12**

O buisana ka ditaba ho tswa lapeng, sekolong le ka metswalle.
O ngola mehopolo mmapeng wa monahano.
O bona mefuta ya dipolelo(pehelo, potso, taelo, kgotso).
O ngololla dipolelo ho puopehelo.
O ngola dipolelo ho bontsha meeelo ya mantswe a medumo e tshwanang.
O ngolla lesedinyana pale a sebedisa mmapa wa mohopolo.

71 **Bapala o ipaballetse** **14**

O bala sengolwa sa puisano.
O ngola qetello ya puisano.
O tlatsa dibudulwa tsa puo ho supa puopehelo.
O nyalanya nyamelo.
O hlophisa mantswe mabokoseng a medumo (ro, oo, nn, hle).

72 **Ba itseng?** **16**

O bua ka pheletso e ka lokelang pale.
O tshwantshisa pale e kgahlang.
O ngololla dipolelo a sebedisa puopehelo.
O kopanya medumo ho bopa mantswe a sebedisa medumo ya a.

73 **Lengolo la motswalle** **18**

O bala lengolo.
O araba dipotso ka lengolo.
O bona makgathe a nepahetseng.
O bona mahlalosongwe.

74 **Mandla ke mampondi** **20**

O ngola karete e tlotlang.
O sebedisa matshwao dipoleng ka nepo bona maemedi a nepahetseng.
Morabaraba wa mantswe ka dipapadi tse fapaneng.

75 **Letsatsi la Laeborari** **22**

O bala sengolwa ka laeborari.
O araba dipotso ka sengolwa.
O hlophisa mantswe mabokoseng a medumo.
O kopanya dipolelwana ho bopa dipolelo.
O sebedisa ... ho bopa mantswe.

76 **Re bala dibuka** **24**

O araba dipotso ka buka eo a e badileng.
O ngola dipolelo a bolela hore hobaneng a ratile buka.
O bona sehlooho le mongodi wa buka ka nngwe.
O lepa seo buka e buang ka sona.
O nomora dibuka kamoo a di ratang ka teng.

77 **Leeto la rona la diserekising** **26**

O bala sengolwa ka diserekisi.
O araba dipotso ka sengolwa.
O sebedisa maetsi ho phethela dipolelo.
O bona maetsi.

78 **Ho etsahetse eng ka Dan?** **28**

O tshwantshisa pale ya Dan diserekising.
O ngola buka tsatsing a ikentse Dan.
O bona maetsi bukatsatsing.
O bona seo leetsi le re bolellang ka neng, kae, jwang.
O bona leetsi le hlalotswang ke lehlalosi.
O bona medumo e tshwanang ka nepo.

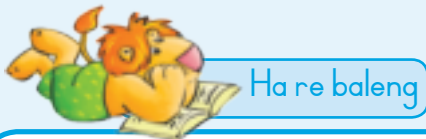
79 **Ka medumo** **30**

O nyalanya mantswe a medumo e tshwanang.

80 **Ho ngola pale ya hao** **31**

O bua ka moralo wa pale.
O ngola menahano bakeng sa pale tokisetsoeng ya pale.
O ingolla pale ya hae bukeng ya dipale ya disehwa.

Dumelang bana ba sekolo.

Re a le amohela ka morao ho nako ya phomolo. Re karolong ya boraro ya pulo ya sekolo. Ke hopola hore le tla sebetsa ka thata. Ho a bata jwale. Haeba ba bang ba lona ba na le jeresi kapa jase tse le haellang, di tliseng sekolong hore re tsebe ho thusa bana ba se nang diphahlo tse futhumetseng.

Ha le ka sheba boto ya ditsebiso le tla hlokomela hore re na le dintso tse ngata tseo re tlo di etsang nakong ena ya selemo. Ke hopola hore le tla tla bohle ho tla nyakalla le rona.

Nako	Mantaha	Labobedi	Laboraro	Labone	Labohlano
1–2 Motsheare wa mantsiboya	Bolo ya matsoho	Bolo ya matsoho	Papadi ya sekolo Bolo ya maoto	Bolo Laeborari	Bolo ya matsoho
1–2 Motsheare wa mantsiboya	Mabelo	Papadi ya sekolo	Mabelo	Sehlopha sa mmino	Laeborari

FUMANA

Re fumane diborele tsa ngwanana.

Botsa ofising ya mothusi wa sekolo.

KATSEE

LAHLEHLENG

Ha o fumana katse ya ka e ntsho e nang le matsoho a masweu, ke kopa o bone Lucy wa kereiti ya boraro.

Kereiti ya 3 e nka leeto la ho ya Disereking.

Moqebelo 30 July

Tlelase ya kereiti ya 3 e tla be e rekisa kuku le dipompong ka labohlano la 21 Phupjane.

Ha o batla ho thusa laeborari ka nako ya ho bapala, bolella Mof. Ndlovu.

Letsatsi:

Ha re ngoleng

Ngola lethathamo la dintho tse hlano tse ngotsweng botong.

Titjhere o kopile hore bana ba apare eng ha ba ya sekolong? Hobaneng?

Ha re ngoleng

Sheba lenane la diketsahalo tsa sekolo botong tlasa matsatsi le dinako tsa diketsahalo tsohle.

Ka nako e feng	Matsatsi	Nako
 _____		
 _____		
 _____		
 _____		
 _____		

Ha re ngoleng

Bala mantswe. Mamela medumo. Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

sehloho	wela	nna	lengolo	rehela
sehella	Labohlano	ngodisa	wesa	bonna
sehlopa	wena	feela	banna	ngola

Mantswe a tlwaelehileng

nako
hopola
bana
rona

Ditlhopiso tsa ka

Ha re etseng

Bua le motswalle wa hao ka dipapadi kapa dintho tseo o di ratang.

Ngola hore o etsang ha sekolo se tswa kamehla.

Ha re ngoleng

Nako	Mantaha	Labobedi	Laboraro	Labone	Labohlano
1–2 Motshehare wa mantsiboya					
2–3 Motshehare wa mantsiboya					

Ha re ngoleng

Ngola dipolelo tse tharo ka dintho tseo o di etsang hae ha o tswa sekolong.

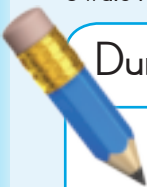
_____

_____

_____

Jwale ngola buka tsatsi hore o ne o ikutlwa jwang ha o tla sekolong ka morao ho nako ya phomolo.

Dumela buka tsatsi

Letsatsi _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

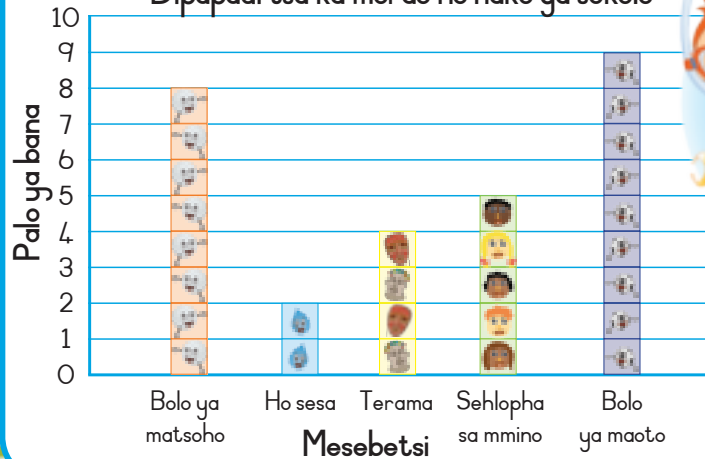

Ha re ngoleng

Sheba setswantsho o arabe dipotso tse latelang.

Dipapadi tsa ka morao ho nako ya sekolo

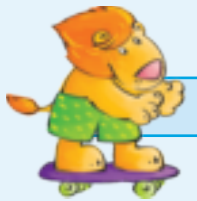

Ke eng papadi ya bohlokwa ka morao ho nako ya sekolo?

Ke efe papadi eo bana ba sa e rateng haholo?

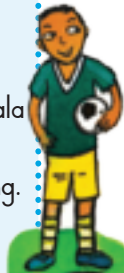
Ke bana ba bakae ba ratang terama?

Ke dife dipapadi tsa ka morao ho sekolo tseo o di ratang?

Boikgathollo

Etsa tsebiso ho phatlalatsa papadi kapa seo o se ratang. Phousetara ya hao e kgothalletsa batho ho bapala dipapadi kapa seo o se ratang.

Ha re bueng

Ha re baleng

Le ha ho bata nakong tsa hoseng, ho tjhesa haholo motsheare wa mantsiboya. Ka nako ya ho bapala bana ba rata ho **matha** letsatsing.

Ba rata le ho **hlobola** dijeresi tseo ba di apereng ka hodima dihempe tsa bona.

Mosi o tjhesa haholo empa ha a rate ho hlobola jeresi. E pata lekunutu la hae. Mosi wa **batho** o **tjhesitse** hempe ya hae, e na le lesoba le leholo, o e tjhesitse ha a ne a e tereka. O dula a apere jeresi ho pata lesoba leo. Mme wa hae o tshepitsitse ho rekela Mosi hempe e ntjha kgweding e **tlang** hobane ha a na tjhelete hona jwale.

Mosi ke e mong wa **bahlodi tlelaseng** ya hae ka ho bala le dipalo. Titjhere wa hae o rata ho bontsha bana ba sekolo mosebetsi wa hae. "Joo, ke **mosebetsi** o **motle**!" bana ba **hoeletsa**. Ka nako ya tinare Mosi le **metswalle** ya hae Pam le Busi, ba bapala papadi ya bona ya bolekemaipatile.

Ha ba **kgutlela** ka **tlelaseng** ba a tjhesa ke ho **matha**, ba hlobola dijeresi empa Mosi yena ha a hlobole. Busi o **hlokometse hore** Mosi o **saretswe** hape o **tjhesa** haholo.

O sebela ba bang ka **ditsebeng**: "Kea **tseba** hore ke hobaneng o

sa rate ho **hlobola** jeresi ya hao. Se **tshwenyeha** Mosi ke tla o fa dihemphe tsa ka **tseo** ke sa di sebediseng.”

Mosi o thabile hobane ha a sa tlamehile ho apara jeresi kgwedi e nngwe hape. Ha a sa tla tjha le ho kgathala hape.

Ha re ngoleng

Ha o qeta ho bala pale, etsetsa sedikadikwe tlhaku ya karabo e nepahetseng.

Mosi o ne a bapala le mang?

- A Busi le Pam
- B Bongji le Ati
- C Busi
- D Bongji

Pale ena e etsahetse ka nako e feng?

- A Hlabula
- B Mariha
- C Hwetla
- D Selemo

Kgetha lentsewe le le leng le hlalolang Busi hantle. Fana ka karabo.

- A Ha a utlwe
- B O rata ho hlokomela ba bang
- C O bohla
- D O kgenne

Sheba diratswana tsa pele tse tharo tsa pale ena. Fumana mantswa a mabedi a hanyetsanang le mantswa a na.

nyenyane

mpe

Dipolelo tsena di re bolella ka pale ya Mosi. Etsa dinomoro dipolelong tsena tse ka mabokoseng ho tloha ho 1 ho fihla ho 4 ho bontsha tatellano ya diketsahalo.

	Busi o tshepeditse ho fa Mosi hempa.
	Mosi o saretse hobane hempa ya hae e na le lesoba ka morao.
	O tlamehile ho emela mme wa hae hore a fumane tjhelete e lekaneng hore a reke hempa.
	O tjhesitse hempa ya hae ka morao ha a ne a e sidila ka tshepe e sidilang.

Ha re bueng

Bua ka hore Mosi o ikutlwile jwang. O nahana hore Busi e ne e le motswalle e lokileng. Hobaneng? Etsa tswantshiso ya pale ena.

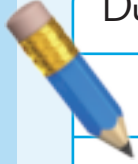
Inahanele o le Mosi. Ngola bukatsatsi o hlalosa hore ho etsahetseng kajeno. Bolela hore o ikutlwile jwang.

Ha re ngoleng

Dumela bukatsatsi

Letsatsi _____

Blank writing area with horizontal lines for the student to write their response.

Ha re baleng

Bala thothokiso ena ka metswalle. E bale haholo le ba sehlopha sa hao.

Ke bua le motswalle
Ke tsamaya le motswalle
Re kopanetse sekgele le Puleng.

Ke matha le motswalle
Ke natefetswe le metswalle
Re ithuta mmoho.

Boikgathollo

Metswalle ya sekolong ke e meholo le e menyenyane.
Metswalle ya sekolong ke e bohlokwa ka ho fetisa.

Etsetsa metswalle ya hao e mmedi dikarete tsa setswalle. Re kentse thothokiso kareteng e le nngwe. O ka ngola thothokiso e kgutshwane kareteng e nngwe. Ngola lebitso la motswalle wa hao kareteng hodimo. Ngola lebitso la hao ka tlase.

Blank writing area with horizontal lines for notes.

Blank writing area with horizontal lines for notes.

Mantswe a tlwaelehileng
empa
hobane
thabile
hape

Ha re ngoleng

Bala mantswe. Mamela medumo. Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

- matha
- hobaneng
- mantsiboya
- letsatsing
- motle
- ditsebeng
- hlompha
- tlong
- theoha
- hlobola

tseo	batho	hlopheha	hoseng	tlelase

Dinako tsa bana

Sekolo se tlase sa Lesedi se hapa moputso wa tlhwekiso hape!

Tsena ka Jenny Smith

12 Phato 2015

Ke selemo sa bobedi bana ba Lesedi ba hlwekisa sebaka sa ho bapala.

Moqebelo o fetileng bana ba 60 ba tswang sekolong sa Lesedi ba hlwekisitse sebaka sa ho bapala se pela moo ba dulang. Bana ba phutha matlakala, ba a kenya ka mekotleng e fapaneng hore sekolo se rekise matlakala a ka sebediswang hape. Sekolo se tla sebedisa tjelete ho reka dibuka tsa laeborari.

Mosuwehlooho Mof. Nkuna o re bana ba ithutile dintho tse ngata ka ho hlwekisa moo ho bapallwang. Pele ba ithutile ho hlokomela tikoloho ya bona, hape ba ithutile hore ke

pampiri le mabokese a feng a ka sebediswang hape.

Bongi Shabalala, morupelli wa kereiti ya 3 o re: “Re ithutile tse ngata mme re natefetswe.” Dan Smit, morupelli wa Kereiti ya 3 wa moshemane o re, “Re sebeditse ka thata empa ho bile monate.”

Majoro o tla fa sekolo kgau ya tlhwekiso e ntle.

Ha re ngoleng

Ke sekolo se feng se neng se le ditabeng?

Lebitso la pampiri e ne e le lefe?

Pale e na e ne e le ka nako e feng?

Mosuwehloho wa sekolo ke mang?

Mosuwehloho o nahana hore e ne e le ntho e ntle ho hlwekisa sekolo. Hobaneng?

Ha re ngoleng

Bala mantswe. Mamele medumo. Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

matlakala	ithutile	ballwang	sebetsa	hlwekisa
tlola	thata	salla	tswang	hlwella
tloha	thaba	kolla	tseba	hlobola

Mantswe a tlwaelehileng

Moqebelo papadi leshome mofuthu

Ha re ngoleng

Arola mantswe a na ho latela dinoko tsa ona.

Ngola mantswe jwale ho latela alefabethe.

Hlo/o/ho
pampiri
thata
mosuwe
sebetsa

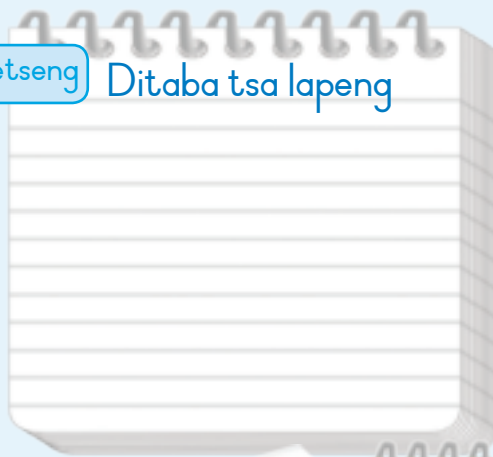
1	
2	
3	
4	
5	

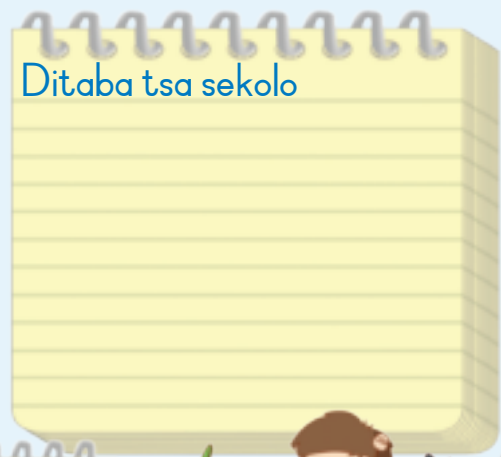
Ha re etseng

Ditaba tsa lapeng

Bua ka taba tsa hao tsa lapeng le sekolong, le ka metswalle ya hao. Ngola maikutlo a hao mmapeng o latelang wa monahano.

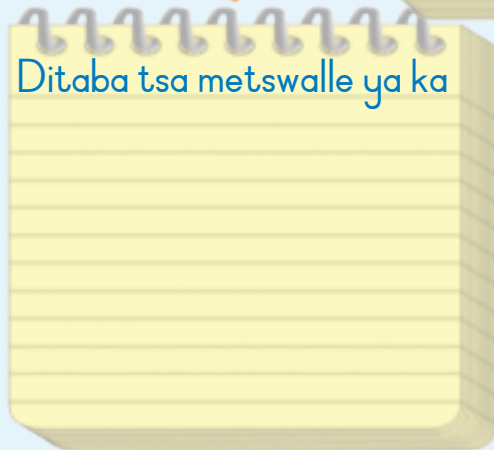
Ditaba tsa sekolo

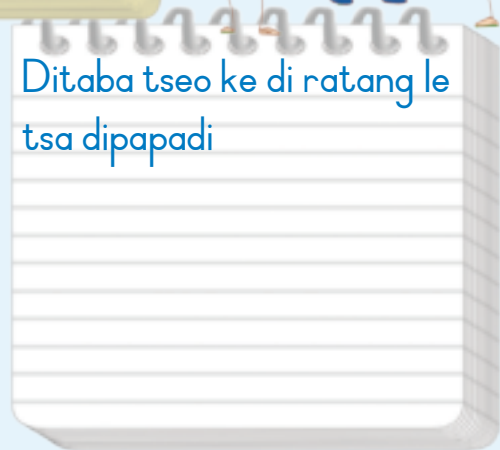
Ditaba tsa ka

Ditaba tsa metswalle ya ka

Ditaba tseo ke di ratang le tsa dipapadi

Ha re ngoleng

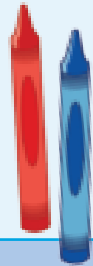
Ngola hore polelo tse latelang ke mefuta e feng ya dipolelo sebakeng se ka letsohong le letona. Ngololla polelo o sebedisa matshwao a nepahetseng.

polelo

potso

taelo

makalo

ke rata dipompong

Ke rata dipompong.

pehelo

thusa ke kotsing

dan o tle sekolong ka nako

Letsatsi:

na o rata dinonyana

Ha re ngoleng

Ngola polelo ka mantswe a latelang ho bontsha moelelo wa ona.

bona

lewatile

bona

mane

Boikgathollo

Sebedisa dintlha tseo o di ngotseng ka taba tsa hao ho o thusa ho ngola pale ya koranta.

Tlatsa lebitso la koranta

Sehlooho kapa lebitso la taba

Tlatsa lebitso la hao

Letsatsi

Ho etsahetseng?

O ikutlwa jwang ka se etsahetseng?

E etsahetse kae?

Four horizontal lines for writing answers to the question 'E etsahetse kae?'.

Etsa setshwantsho ho bontsha pale ya hao

A large rectangular box for drawing a picture to illustrate the story.

71 Bapala o ipaballetse

Kotara 3 – Dibeke 1–2

Ha re baleng

Tlatsa dibudulwana tsa mantswe ho bontsha hore na Jabu le Dan ba reng ha ba buisana.

Ha o ka tla le nna ke tla o fa dipompong.

Ke thabile ke nako ya ho ya hae.

Le nna. Ha re tsamaye kapele ho ya hae. Jo, jo! Sheba mane!

Ha Bongji le Ati ba tloha sekolong kajeno, ba bone koloï pela ngwanana e monnyane.

1

Tlo le rona. O se kene koloing le motho eo o sa mo tsebeng.

Bongji le Ati ba bitsa ngwanana e monyenyane. Ba tsamaya le yena.

3

Jo ausi. O ka se tsamaye le yena.

2

Sam le Jabu ba ngotse nomoro moo ho ngolwang dinomoro tsa makoloï.

4

Ha re ngoleng

Tlatsa puo ya dibudulwana ho bontsha hore Jabu le Sam ba itseng pusanong ya bona. Jwale ngola qetelo ya pale, o bontsha hore o nahana hore ho etsahetseng kamorao ho moo.

O nahana hore Ati le Bongji ba ne ba kgathalla ngwanana e monyenyane? Hobaneng o nahana jwalo?

Ha re ngoleng

Bontsha botona le botshehadi ba mantswe a na.

- moshanyana
- morwetsana
- ntate
- monghadi
- abuti
- nkgono
- monna
- rangwane

- mohlankana
- mme
- ausi
- ntatemoholo
- mosadi
- mmangwane
- mofumahadi
- ngwanana

Mantswe a tlwaelehileng
lerato
seha
robedi
bohloko

Ha re ngoleng

Tlatsa mantswe a nang le medumo e tshwanang le ena.

- rora
- moo
- nna
- hoohle
- bonna
- rona
- boohle
- boomo
- nnake
- hoo
- roka

rona			

Ha re etseng

Dihlopheng tsa lona, bala qetelo ya pale eo o e ngotseng leqephetshebetsong le kapele. Ke qetelo e feng e monate ho feta tsohle? Etsang tshwantshiso ya pale e monate ho feta tsohle.

Ngola hore ba reng ha ba sebedisa matshwao a nepahetseng a puo.

Ha re ngoleng

O se tsamaye le batho bao o sa ba tsebeng.

Jabu o itse: " _____
_____

Ke rata terama le ho bina.

Bongji a re: " _____
_____

Hlokomela!

Busi a hoeletsa: " _____
_____

Na re tshwanetse ho isa ngwana e monyenyane hae?

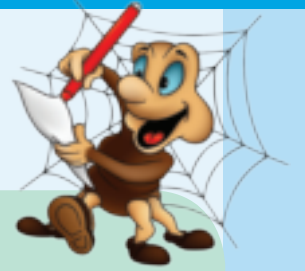
Ann o botsitse: " _____
_____

Ha re ngoleng

Na o ka etsa mantswe a makae ka ho kopanya medumo?
A ngole ka letsohong le letona.

o

m	tho	motho
m	rena	<input type="text"/>
b	lo	<input type="text"/>
leh	la	<input type="text"/>
th	la	<input type="text"/>
m	shemane	<input type="text"/>
m	nna	<input type="text"/>

a

m	tha	<input type="text"/>
r	ta	<input type="text"/>
b	na	<input type="text"/>
f	na	<input type="text"/>
s	la	<input type="text"/>
h	ta	<input type="text"/>
l	ta	<input type="text"/>
n	la	<input type="text"/>

Ha re baleng

24 Jupiter Street
Marsville
2033
14 Phato 2015

Dumela Dan

O ipatile, ke kgale ke qetetse ho bua le wena. Ke batla ho o bolella ditaba tse monate. Ke hapile mohope wa bommampodi. Ha jwale ke mmampodi wa dilemo tse ka tlasa 9. Ke ne ke sa nahane hore nka hapa moputso. Ke ne ke tshositswe ke moshemane e mong e moholo ho nna ka dilemo.

Ke ile ka emisa ho nahana ka yena, ka nahana ha morao ka nako eo ke ikwetlisitseng ka yona. Ka utlwa metswalle e bitsa lebitso la ka, ka tseba hang hang hore ke mohlodi tlhodisanong.

Ke nahana hore bana bohle ba tlamehile ho ikwetlisetsa karate. Ha ho mang kapa mang ya ka re kgathatsang. Ho molemo ho ipoloka o kwetlile o phela hantle.

Papading ya karate ke ithutile hona. Sena ha se bolele hore ke rata ho lwana empa nka etsa hore motho a kgaotse ho ntlhekefetsa.

Ke kopa o tle o ntjhakele.

Motswalle wa hao

Mandla

Ke mang ya ngotseng lengolo?	
O ngotse lengolo ka letsatsi lefeng?	
Mongodi o file Dan ditaba di feng?	

Mantswe a tlwaelehileng
ditaba
ntho
bana
dula

Mongodi o nahana hore karate ke ntho e ntle ho bana hore ba ithute. Hobaneng?

Kgetha, mme o etsitse sedikadikwe lentswe le nepahetseng.

Ha re ngoleng

Ngwanana o/ba mathela hae.
Bana ba/o karateng.
Thabo ke/ba mampodi.
Bonolo o/ba isa bana hae.

Ha re ngoleng

Fumana mantswe a nang le moelelo o tshwanang le mantswe a ngotsweng ka botenya, o a ngole dibakeng tse siilweng.

- bobebe
- latswehang
- bulehile
- otile

Mantswe a nang le moelelo o tshwanang.

Re jele dijo tse monate mantsiboya.	
Ke fumane dipalo tsena di le bonolo ho di ngola.	
Noka e ne e le kgolo.	
Ngwana o ne a le mosesane haholo.	

$$12 - 6 = 6$$

Ha re etseng

Romella Mandla (ba bang ba metswalle ya hao) karete e mo babatsang. Ngola molaetsa wa bohlokwa ka hara karete.

Ngola polelo tse pedi ka ntho tseo o ka di etsang hantle.

Ha re ngoleng

Ha re ngoleng

Bala mantswe. Mamela medumo.

monna	dumela	bolo	kula	shwa
banna	dula	bopa	kuka	shwalane
bonna	dutla	boka	kutu	shwahla

Ha re ngoleng

Tlatsa matshwao a nepahetseng qetellong ya dipolelo tsena. Sebedisa potso (?) kapa makalo (!) kapa kgutlo (.)

Mandla re a o lebohela ho ba mohlodi (!)

Na Mandla o na le lebanta le letsho la karate _____

Re hloka ho ithuta ho itshireletsa _____

Mandla o ngotse lengolo neng _____

Mandla o dula kae _____

Ha re ngoleng

Bala polelo e nngwe le e nngwe, sehella lentswe le emelang lebitso leo o ka le sebedisang sebakeng sa lentswe le sehelletsweng.

Mandla o na le lebanta le letsho la karate.	o	ba	re	di	yena	se
Bongi le nna re tjhaketse Pam.	re	ba	o	di	rona	se
Sehlopha sa bolo ya matsoho se tla etela Durban.	re	o	di	sona	ba	se
Ntja e tlile ka tlelaseng kajeno.	e	o	ba	yona	ba	se
Mosi o ne a hloka jeresi.	o	ba	yona	se	yena	se

Boikgathollo

Sebedisa ditshwantsho tsena ho o thusa ho phethela phazele ena ya papadi.

10

4

1

2

9

8

6

5

3

7

- 1 Boithapallo
- 2 Rakabi
- 3 Haki
- 4 Boleyamato
- 6 Kerikete

- 5 Sesa
- 7 Karate
- 8 Themese
- 9 Mabelo
- 10 Netebolo

Ha re baleng

Beke e nngwe le e nngwe bana ba ya laeborari ha sekolo se tswa. Ba rata ho ya laeborari. Titjhere o rata ho ba balla dibuka ka laeborari. Pam le Busi ba rata ho thusa ka laeborari ka nako ya phomolo ka Labobedi le Laboraro. Ba rata ho paka dibuka ka makgethe dishelelong. Ba tempa dibuka tseo bana ba yang le tsona hae ka setempe.

Ho dumelletswa hore ngwana e mong le e mong a ye hae ka buka tse pedi. Pele o ka nka dibuka tse ding o lokela ho kgutlisa tseo o di kadimileng. Busi le Pam ba bala buka tse pedi bekeng e nngwe le e nngwe.

Ba ya laeborari ho etsa mosebetsi wa sekolo. Ho thotse hamonate moo, mme ha o dumellwe ho ja ka laebori. Ho na le khomputa. Busi le Pam ba ithutela ho e sebedisa. Ba dummelletswa ho sebedisa khomputa metsotso e 20 feela.

Ha re ngoleng

Araba dipotso tseena.

Busi le Pam ba sebetsa ka laeborari ka matsatsi a feng?	
Ba etsa mosebetsi o feng ka laeborari?	
1	
2	
Ba dumelletswa ho sebedisa khomputa nako e kae?	

Letsatsi:

Ha re ngoleng

Tlatsa mantswe a medumo e tshwanang. Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

loma   rona   aka   hoseng   ala

hola   kokota   kolla   ama   kopa

Ha re ngoleng

Bapisa mantswe a ka letsohong le letshehadi le a ka letsohong le letona ho etsa polelo.

O ne a le morao sekolong hobane	motlakase o ne o timme.
O ka se sebedisi khomputa	hobane ha o rate ho etsa mosebetsi wa sekolo.
O feitse hlahlobo hobane	o tsohile motsheare.

Ha re ngoleng

O ka etsa mantswe a makae ha o hokanya medumo mmoho? A ngole sebakeng se latelang.

le   lo   lengolo

se   di   _____

mo   di   _____

ba   di   _____

ma   lo   _____

le   pe   _____

mo   lo   _____

Ha re etseng

Ngola ka buka eo o e ratileng.

Sehlooho:

Mongodi:

Bolela hore buka ena e bua kang?

Etsa setshwantsho ho bontsha hore
buka e bua ka eng.

Ha re ngoleng

Ngola polelo tse tharo ho bontsha hore o ratile
eng ka buka.

Boikgathollo

Sheba buka tsena hantle le motswalle wa hao. Wena le motswalle wa hao le fumane dihloho tsa buka tsena, le bangodi ba tsona. Bolela hore buka e ngwe le engwe e bua ka eng. Ke buka di feng tseo o ka ratang ho di bala? O ya Laeaborari hobaneng? Ke eng o sa ye Laeaborari o ilo bona hore na o ka nka tse ding tsa dibuka tsena.

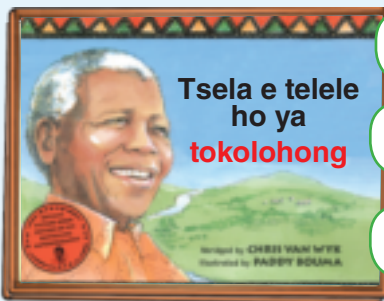

Sehlooho

Mongodi

Sehlooho

Mongodi

Sehlooho

Mongodi

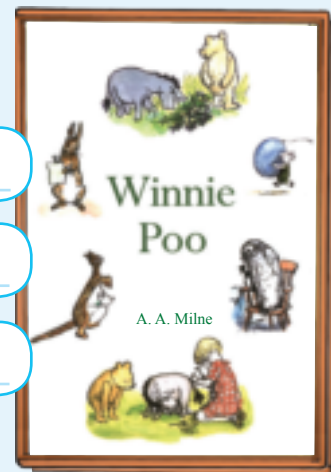

Sehlooho

Mongodi

Sehlooho

Mongodi

Ha re baleng

Letsatsi la rona le leholo le fihlile. Diserekise di ne di le toropong, bana ba kereiti ya boraro ba ne ba le beseng ho ya diserekiseng. Ra fihlela tenteng e kgolo.

Titjhere: Ebang mmoho hore le se ke la lahlehelana. Ha o ka lahleha, ema ofising ya ditekete haufi le moo ho kenwang, re tla o fumana moo.

Jabu: Aa! Sheba na setshehisi se tsamaya hodima eng.

Bongi: Ke rata ditlhapi ha di tantsha.

Ati: Na re ka kgona ho ya haufi le ditau ka mora dipapadi?

Sam: Ho tla etsahala eng ha e ka phonyoha?

Busi: Aa, ke rata ho etsa diakrobatics tjena!

Titjhere: Dan o kae?

Sam: Ha ke tsebe.

Titjhere: Kapele! Tsamaya o shebe haufi le ofisi ya ditekete.

Pam: Sheba! Sheba! Ke yane! O palame tlou!

Titjhere: O morena ka! Ha ke kgolwe!

Ha re ngoleng

Bala mantswe. Mamela medumo. Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

tsamaya	papadi	bana	bina
letsatsi	panyapanya	banana	bitsa
tsoma	patsi	batho	bidikisa

Ha re ngoleng

Ngola dikarabo dibakeng tse siilweng.

Ke eng seo ngwana ka mong a se ratileng diserekising?

Jabu	Bongi	Ati	Busi

Ho etsahetseng ka Dan?

Ngola qetelo ya pale. Ngola hore titjhere le Dan ba itseng.

Titjhere:

Dan:

Mantswe a tlwaelehileng

hola
lebone
letsatsi
leholo

Ha re ngoleng

Sebedisa maetsi ho qetella dipolelo. Seha mola ka tšisa mantswe a re bolellang ka ketso.

bapala

tsamaya

hweletsa

palame

kgannetse

Dan o palame tlou ka thabo.

Bana ba _____ haholo ke thabo.

Setshehisa se _____ ka hloko hodima thapo.

Tlhapi e _____ ha monate ka bolo.

Re _____ hae ha bohloko ka bese e tshehla.

Mantswe a hlosong ketso a bitswa maetsi. A re bolella ka ketso kapa se etswang. Mahlalosi a hlalosa ketso.

Ho etsahetse eng ka Dan?

Ha re etseng

Tshwantshang papadi moo Dan a bolellang metswalle ya hae hore ho etsahetseng ho yena ha a ne a le serekising. E mong wa lona o tla nka sebaka sa titjhere.

Etsa e ka o Dan. Ngola bukatsatsi ka nako ya hao ya ho ba diserekising.

Ha re ngoleng

Buku tsatsi

Letsatsi _____

Ha re ngoleng

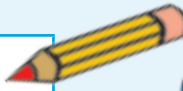

Sehella mantswe a hlosang ketso a ngotsweng ka hara buka tsatsi ya hao. Ngola mantswe a hlosang ketso a tshelatseng tafoleng ena.

Ha re ngoleng

Mahlalosi a thaletsweng mola ka tlase a re bolella ka eng, kae kapa hore ketso e etsahetse jwang! Ngola jwang, neng kapa kae pela polelo. Jwale etsa sedikadikwe ho potoloha leetsi le hlaloswang ke lehlalosi.

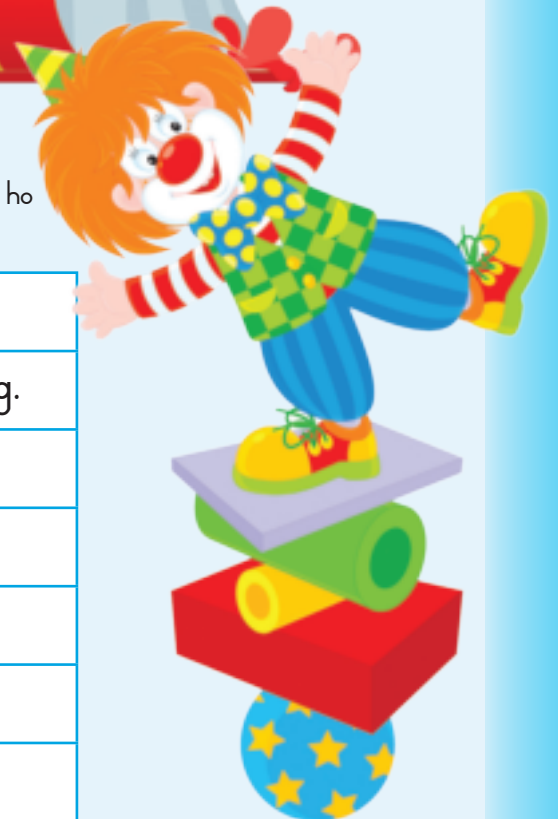
Jabu o ja dijo tsa motsheare <u>kapele</u> .	Jwang
Pam o <u>atisa</u> ho bala dibuka tse buang ka diphoofolo.	
Dan o re bolella <u>ka motlotlo</u> ka papadi ya diserekisi.	
<u>Ka mehla</u> re tsamaya ka maeto a sekolo.	
Tlou e ne e bapala <u>ha monate</u> diserekising.	
Bana ba ile ba tsamaya <u>butle</u> . Ka mora diserekisi.	

Ha re ngoleng

Etsa sedikadikwe lentsweng le nepahetseng ho e nngwe le e nngwe ya dipolelo tse na.

Ke rata ho <u>pheta/phetha</u> pale.
Ke tsamaya ka <u>tsela/tshela</u> e le nngwe ho ya sekolong.
Ke ya diserekising ka <u>maoto/maeto</u> .
Sekepe se sesa <u>lewatleng/sefateng</u> .
Ke tla o bona ka <u>moso/ka mose</u> .
Ha ke a tsoha <u>hantle/hempe</u> kajeno.
Ke nkile <u>hora/hare</u> ho fihla moo.

Boikgathollo

Nyalanya mantswe a medumo e tshwanang.

- pula
- tjhitja
- boloka
- fumana
- ngwanana
- thata
- lofo
- nama
- bohloko
- nonyana
- mahwasha
- podu
- sehlopha
- mooki
- fumane
- hlodisa
- jase
- hlwekile
- retoloha
- fatshe
- bokolla
- tjha
- tshila
- lekane

Ha re bueng

Buisana le metswalle ya hao ka pale eo o batlang ho e ngola.
Jwale fana ka maikutlo a hao leqepheng lena.

Moralo wa pale ya ka

Dibapadi le tikoloho.

Dibapadi ke bomang paleng ya hao?

Pale ena e etsahala hokae?

Pale ena e etsahetse neng?

Qalo

Ho etsahala eng qalong ya pale?

Bohare

Ho etsahala eng bohareng ba pale?

Qetelo

Pale e qetella jwang?

Boikgathollo

Iketsetse buka ya hao. Seha leqephe le latelang la buka ena. Seha mathebeng a meleng. Mena leqephe meleng. Ngola sehloho sa buka leqepheng le ka ntle. Ngola lebitso la hao ka tlasa sehloho, hobane o mongodi wa pale. Etsa setshwantsho leqepheng le ka ntle la buka. Jwale ngola pale ya hao ka hara buka.

KAMORA BUKA

DITABA TSA MONGODI

Ngola lebitso la hao

Dilemo tsa hao

Moo o dulang

8

MOHATO WA 1: Mena mathebeng moleng

MOHATO WA 3: Kenya setepolana lehhlokoeng lena

BOKANTLE BA BUKA

Taka setshwantsho mona.

Ngola lebitso la buka mona.

Ngola lebitso la hao (o mongodi).

1

MOHATO WA 4: Seha moleng o motenya kamora haba o kenye setepolana bukeng ya hao

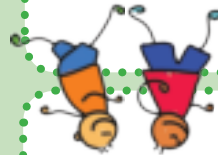
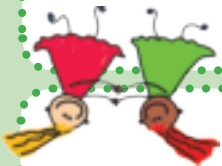
MOHATO WA 2: Mena mathebeng moleng

5

7

Tswela pele ka pale ya hao mona.

Ngola bohare ba pale ya hao mona le legpheng la 5.

Taka setshwantsho mona.

Taka setshwantsho mona.

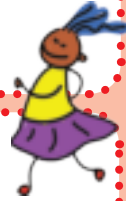

Taka setshwantsho mona.

Taka setshwantsho mona.

Qala ho ngola pale ya hao mona.

Phethela pale ya hao.

2

7

3

9

Tswela pele ka pale ya hao mona.

Ngola se etsahalang pheletsong ya pale ya hao.

Taka setshwantsho mona.

Taka setshwantsho mona.

81 Bophelo ba ditoropong 36

O bala sengolwa ka Jim o ya toropong.
O sebedisa setshwantsho sa boloko ba difolete ho bontsha kamano.
O bua ka se etsahalang foleteng ka nngwe.
O tlatsa maetsi a nepahetseng ho hlalosa se etsahalang foleteng ka nngwe.

82 Dibaka tseo re dulang ho tsona 38

O bua ka mmapa.
O araba dipotso hodima mmapa.

83 Jim o romella metswalle ya hae e-mail 40

O bala e-mail.
O sebedisa makopanyi ho kopanya dipolelo.
O bona malatodi.

84 Motswalle ya Jim o ngola molaetsa 42

O bala sengolwa sa e-mail.
O araba dipotso hodima email.
O sebedisa maetsi ho phethela dipolelo. O bona makgathe dipolelong (lejwale kapa lefetile).
O sebedisa masupi.

85 Re fumana tsela ya rona 44

O bala mmapa.
O araba dipotso hodima mmapa
Supisa tsela ka ho ngola dibaka tse itseng mmapeng.
O bona matshwao a tsela le ho bolela seo a se emetseng.

86 Moo ke dulang 46

O ngola aterese onfologong.
O sebedisa makopanyi ho kopanya dipolelo.
O bona mabitsobitso.
O tlatsa karete ya memo bakeng sa konsarete ya sekolo.
O taka mmapa a supa tsela.

87 Ho bontsha tsela 48

O mamaretsa dibakeng tse mmapeng.
O buisana ka mmapa le motswalle.
O buisana ka dibaka tse bolokehileng le tse sa bolokehang.
O araba dipotso hodima mmapa.

88 Bala ka hloko 50

O botsa le ho nehelana ka tshupo ya tsela mmapeng.
O arala mantswe ka medumo.
O nomora mantswe ka nteterwana.
O bala papatso.
O araba dipotso ka papatso.
O rala papatso.

89 Kotsi ya koloi 52

O bala pale e setshwantshong.
O tlatsa dipudula tsa puo ho phethela pale.
O noha le ho ngola pheletso ya pale.
O hlophisa mantswe mabokoseng a medumo a nepahetseng.
O bala mantswe ebe o mamela medumo.
O bona le ho nyalanya maemedi.

90 Ho etsahetseng? 54

O bona tatellano ya pale.
O bapisa ditshwantsho tse pedi mme a bone phapang.
O tlatsa foromo ya kotsi ka ho tlatsa tlhahisoleseding.

91 Konsareteng 56

O bala tsamaiso ya konsarete ya sekolo.
O buisana le motswalle ka tsamaiso.
O araba dipotso hodima tsamaiso.
O taka phousetara ho bapatsa konsarete a bolela tsohle ka yona.

92 Baeti konsareteng ya rona 58

O bala taba ya lesedinyana.
O araba dipotso hodima taba ya lesedinyana.
O hlophisa mantswe mabokoseng a medumo a nepahetseng (th, d, ts, h).
O bona mabitso le makgethi a siyo mme o a sebedisa ho phethela dipolelo.

93 Dan ya makatsang 60

O bala sengolwa ka Dan.
O ngola tlhaloso ya Dan.

94 O buisana ka mmapa wa Afrika Borwa 62

95 Ditshwantsho tsa disehwa 63

96 Ho ingolla pale ya hao 65

Buisana ka moralo wa pale.
O tlatsa mehopollo bakeng sa pale ka dihlooho tse nehelanweng.
O etsa buka ya disehwa.

Ha re baleng

Jim o fallela toropong

Ntate wa Jim o fumane mosebetsi o motjha jwale ba lelapa la hae ba ile ba tlameha ho falla. Jim o ne a sulafalletswe ke ho siya metswalle ya hae sekolong. O ne a tlamehile ho ya sekolong se setjha.

Bophelo ba toropong bo fapane hole le bophelo ba mahaeng. Ho na le batho ba bangata ba dulang toropong, le sephethephethe se sengata. Seterateng o bona batho ba bangata ba kganna, ba tsamaya ka diterene le di tekesi ho ya dibakeng tse ngata. Batho ba bangata ha ba na dijarete hobane ba dula ka hodima meaho e meholo, e melele.

Jim o dula moahong wa bobedi, foleteng ya 2A. O dula pela sekolo hore a tsebe ho tsamaya ka maoto ho ya sekolong.

Jim o lahleha ka mehla hobane ho na le diterata tse ngata tse tshwanang. Motswalle wa hae Thandi o a mo thusa ha a lahleha. O dutse toropong dilemo tse pedi.

Ha re ngoleng

Sheba hore batho ba etsang difoleteng. Ditshwantshong re nomorile difoletse tsohle. Ho na le meaho e meraro ho tloha ka hodimo. Karolo e nngwe le e nngwe e na le difolette tse nne. Karolo e nngwe le e nngwe e na le nomoro, folete e nngwe le e nngwe e na le tlhaku ya alefabeto.

Tafole e latelang e na le ntho tsohle tseo batho ba di etsang. Bontsha hore mosebetsi ona o tswa foleteng e feng. Sebedisa nomoro ya karolo ya folete (kholomong e ka letsohong le letshehadi) nomoro ya folete (e moleng o moputswa ka hodimo).

	A	B	C	D
3				
2				
1				

Jim o etsa mosebetsi wa sekolo.	2A	Ngwanana o nwa moriana.	Ngwanana o bala buka ya hae ya laeborari.	
Bana ba na le mokete.		Moshemane o apara diaparo tsa bolo.	Monna o a pheha.	
Ngwanana o hlatswa meno		Moshemane o ja aesekirimi.	Ngwanana o tshwere katse.	
Ngwana o bua founung.		Moshemane o fepa ntja.	Ba shebile TV.	

Ha re ngoleng

Jwale tlatsa mantswe a siyo ho qetela dipolelo.
Tlatsa mantswe a siilweng ho qetela dipolelo tse latelang.

Ba	_____ TV.
O	_____ founung.
Moshemane	_____ le ntja.
Moshemane o	_____ aesekirimi.
Thandi	_____ buka.

Ha re baleng

Sheba mmapa o bue ka dibaka le meaho e hlalileng ditshwatshong tse latelang. Supa hore o bona eng bolokong bo bong le bo bong.

	A	B	C	D
6	 <p>matlo</p>	 <p>matlo</p>	 <p>banka</p>	 <p>mmaraka</p>
5	 <p>sekolo</p>	 <p>phaka</p>	 <p>sepetelele</p>	 <p>mabenkele</p>
4	 <p>lebala la dipapadi</p>	 <p>letamo la ho sesa</p>	 <p>kereke</p>	 <p>seteishene sa terene</p>
3	 <p>moo ho jelwang</p>	 <p>keretjhe</p>	 <p>laeborari</p>	 <p>difoletse</p>
2	 <p>matlo</p>	 <p>mabenkeleng</p>	 <p>seteishene sa maponesa</p>	 <p>seteishene sa setima mollo</p>
1	 <p>serapa sa diphoofolo</p>	 <p>karatjhe</p>	 <p>posong</p>	 <p>boemafofane</p>

Ha re ngoleng

Bolela hore dibaka tse na di hokae. Sebedisa dinomoro tse tshela tse ka letsohong le letshehadi mmampeng le dinomoro tse putswa tse ka hodimo.

Tleliniki e ho kae?	2A	Sepetlele se hokae?	
Laeborari e hokae?		Mapoleseng ke hokae?	
Setimamolong ke hokae?		Difoletete di hokae?	
Sekolo se hokae?		Serapa sa diphoofolo se hokae?	
Ke boloko bo fe bo nang le difate tse ngata?		Seteishene sa diterene se hokae?	

Ha re ngoleng

Bua le motswalle wa hao ka baka tse fapaneng mmampeng. Arabang dipotso tse na mmoho, le tlatse dikarabo.

Bolela dibaka tse pedi tse <u>pela</u> sekolo.	
Bolela dibaka tse pedi tse <u>tobaneng</u> le kereke.	
Ke sebaka sefe se <u>ka pela</u> bodulafofane?	
Ke sebaka sefe se <u>mabapi</u> le sekolo?	
Folette di hole kapa pela sekolo?	
Sekolo se <u>pakeng</u>	_____ le _____
Ha ho ne ho na le mollo sekolong, koi ya setimamollo e ne e tshwanela ho tsamaya sebaka se sekae? Bala maboloko.	
O ka rata ho dula kae? Bolela, hobaneng o kgetha moo.	

Ha re baleng

Ho:

Bongi@library.com, jabu@library.com, Ann@library.com, Sam@library.com

Ho tswa:

Jim@school.com

1 Lwetse 2015

14:22

Ka ditumediso Bongi, Ati, Sam le Jabu

Ke se ke dula toropong jwale. Ke thabetse hore nka sebedisa khomputa ya sekolo jwale, ke tla le romella molaetsa ha ke le hopotse kaofela ha lona.

Ho na le sephethephethe se sengata toropong. Ke qadile ho kena sekolo, sekolong se setjha. Sekolo sa teng se sehoho haholo. Re na le bana ba 1000. Sekolo se pela moo ho seswang teng. Ka mora finare ke ithutela ho sesa.

Ke na le motswalle e motjha, lebitso la hae ke Thandi. O ka kereiting ya ka. Ha ke lahleha sekolong o a nthusa.

Ke dula difoleteng. Ke dula ka karolong ya bobedi ya folete. Ha re na jarete empa re lehlohonolo hore re dula pela phaka. Ke rata ho bapala moo le metswalle ya ka.

Ke tshepa hore ke tla kgethelwa hore ke be e mong wa ba sehlopha sa bolo ya maoto. Ke hopola hore re tla bapala le sekolo sa lona. Ke tla le tihakela ha ke tihakela nkgono.

Ke kopa le nkarabe, ke tla emela karabo ya lona ya khomputa.

Ka ditumediso

Jim

Romola

Ha re ngoleng

Bala mantswa. Mamela medumo. Jwale sebedisa mantswa a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

Mantswa a tlwaelehileng

motjha	jwale	thaba	tla	dula
tihakela	metswalle	thabetse	tloha	dumela
tjhaba	tswala	theoaha	tlo	modumo

reka
rekile
rekisa
tshwara

Ha re ngoleng

Kopanya dipolelo tse na o sebedisa a mang a mantswe a na.

kahoo

jwale

empa

hobane

Ho na le batho ba bangata ba dulang toropong.

Ho na le sephethephethe se sengata.

Batho ba bangata ha ba na dijarete.

Ba dula difoleteng.

Jim o dula pela sekolo.

A ka tsamaya ka maoto ho ya sekolong.

Ho na le moo ho seswang sekolong.

O kenetse thupelo ya ho sesa.

Jim o a lahleha.

Ho na le diterata tse ngata.

Ha re ngoleng

Fumana mantswe a hanyetsanang le mantswe a ngotsweng ka botsho.

hole

tshesane

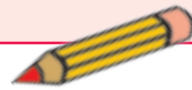
rekile

lerata

kgutshwane

Sekolo se haufi.

hole

Ba rekisa dipompong.

Noka e sephara.

Ho nka nako e telele ho fihla sekolong.

Ho thotse toropong bosiu.

Na o a hopola hore ho na le mantswe a nang le moelelo o tshwanang le ha a sa ngolwe ka ho tshwana. Hape re na le mantswe a hanyetsanang le a mang.

Ha re baleng

Ho:

Jim@school.com

Ho tswa:

Bongi@library.com

1 Lwetse 2015

14:45

Motswalle Jim

Re fumane email ya hao. Re sebedisa dikhomputa ka Laeborari.

Re o hlolohetswe le rona. O sekolong se seholo. O ithuta ho sesa! Ke ditaba tse monate. Re hopola hore re ka o etela hore re tlo bona sekolo sa hao.

Mohlomong re ka o bona pele ho Keresemese.

Sala hantle.

Wa tsena

Bongi, Sam, Ati le Jabu

Romola

Ha re ngoleng

Araba dipotso tsena.

Ke mang ya arabileng?

O arabile ka tsatsi le feng?

O arabile ka nako e feng?

Bana ba ne ba dutse kae?

Ha re ngoleng

Sebedisa mantswe a na a ketso ho qetela polelo tsenā.
Bolela hore mantswe a na a bontsha ketso e etsahalang hona jwale kapa kgale.

ya ile	Jim o ya toropong. Kgweding e fetileng Jim o _____ toropong.	ketso ya jwale
hloka hlokile	Ntate wa hae o _____ mosebetsi. Ntate wa hae o _____ mosebetsi maobane.	
tsamaya tsamaile	Ke _____ ho ya sekolong. Maobane Jim o _____ ho ya sekolong.	
thonaka thonakile	Thandi o _____ dibuka. Maobane Thandi o _____ dibuka.	

Boikgathollo

Tlatsa mantswe a bontshang kamano lebokoseng ka leng. Bala ditlhaku
lentsweng le leng le leng ho o thusa ho fumana sebaka se nepahetseng.

- kahara
- pakeng tsa
- mmoho
- hodima
- hodimo
- ka nako ya

Re fumana tsela ya rona

Ha re baleng Tadima mmapa mme o arabe dipotso

	A	B	C	D
6	<p>poso</p> <p>First Avenue</p> <p>Mandela Road</p>	<p>Second Avenue</p>	<p>lebala la difofane</p> <p>Third Avenue</p>	
5	<p>seteishini</p> <p>Railway Road</p>	<p>phakeng</p>		<p>mapoleseng</p>
4	<p>Church Street</p> <p>lebenkele</p>	<p>kereke</p>	<p>paka</p>	<p>sekolo sa bana</p>
3	<p>Rose Road</p>		<p>sekolong</p>	
2	<p>Flower Street</p>	<p>sepetelele</p>		<p>sebakeng sa peterole</p>
1	<p>mmaraka</p>		<p>internet cafe</p>	<p>femeng</p>

Letsatsi:

Ha re ngoleng Sheba mmapa o arabe dipotso tse latelang.

Mantswe a tlwaelehileng
ke
eng
sheba
teng

Sekolo se seterateng sefeng?	
Lebenkele le hukung efeng?	
Sepetlele se seterateng sefeng?	
Ke dibaka difeng tse bolokehileng hore bana ba ka bapalla ho tsona?	
Ke dibaka dife tse lerata?	
Ke dibaka dife tse sa lokelang bana ho bapala?	

Ha re ngoleng

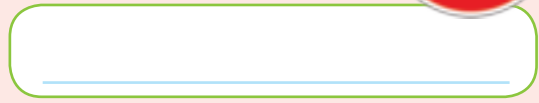
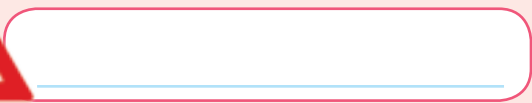
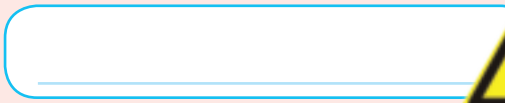
Ngola tsela e tlohang sekolong e yang posong.

Ngola tsela e tlohang sepetlele e yang sekolong.

Ngola tsela e tlohang sepetlele e yang moo dikoloi di tshelang peterole teng.

Boikgathollo Matshwao ana a bolela eng?

Ha re ngoleng

Ngola aterese
ya hao
onfolopong e
ena.

Ha re ngoleng

Etsa mola o tlohang lebokoseng le leputswa o yang lebokoseng le lepinki ho qetela polelo e nngwe le e nngwe. Polelong e nngwe le e nngwe o sehelle mokopanyi.

Jwale, empa hobane ke mokopanyi. Re a sebedisa ho kopanya dipolelo.

O tshetse mmila

O ntshitse buka ya hae ya ho pheha

Ke ne ke ilo bapala bolo

Ke ne ke sa tsebe matsatsi ao re neng re e na le bolo ya matsoho

Ke robetse bosiu

Ke ne ke se na seo ke se balang

Re ile mabaleng a dipapadi

O isitse ngwana tlilinking

ke ile laeborari.

ke shebile boto ya boitsebiso.

roboto e ne e le tala.

ke isitse dieta tsa ka tsa bolo sekolong

o ne a batla ho pheha

re ne re bapala le sekolo se seng.

ke sitilwe ho tsoha hoseng.

o ne a kula.

Letsatsi:

Ha re ngoleng

Sehella mabitso a qalang ka tlhaku tse kgolo.

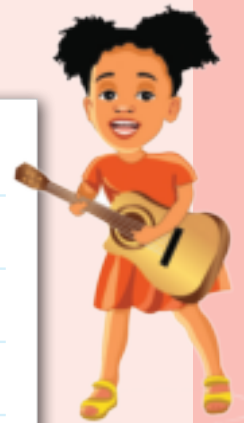
bongi	mandla	mphalane	lusikisiki	durban	dan
mantaha	setulo	kuku	buka	polokwane	palesa
busi	baesekele	pene	sekere	johannesburg	pentshela

Boikgathollo

Romela Bongji le Sam memo ya khonsarete sekolong sa heno. Ngola dintlha tsohle memong, mme o take le ho ngola tsela ya ho tloha seteisheneng kapa setopong sa bese ho leba sekolong.

Motswalle Bongji le Sam	Memo ya konsarete
O memetswe konsarete.	
Letsatsi:	
Sekolo:	

Bontsha tsela e tlohang seteisheneng ho ya sekolong. Bontsha mabitso a diterata le mabitso a dibaka tseo ba feta ho tsona.

Ha re etseng

Iketsetse mmapa.

Seha ditshwantsho tsa dibaka tse fapaneng le qephetshebetsoeng 95 (leqepheng la 63) mme o di mamarisetse keriting. O ka nna wa kgetha a mang a matlo a na, o nahane hore o tla a kgorametsa kae. Na o rata ho dula pela sekolo?

	A	B	C	D
6				
5				
4				
3				
2				
1				

Ha re ngoleng

Supa moo o beileng tulo ka nngwe. Bontsha motswalle wa hao mmapa. Supa hore o beile sebaka ho kae, tlatša nomoro le tlhaku ho bontsha hore baka se seng le se seng se kae. Bolela hore na ke hobaneng o kgethile sebaka seo.

Mantswe a tlwaelehileng

hobane
hodimo
hole

Bolela hore dibaka tsena di bolokong bo feng.	Hobaneng o beile dibaka mona. Hobane...
Tlilniki e hokae?	
Laeborari e hokae?	
Sepetlele se hokae?	
Sekolo se hokae?	
Moo ho dulang setimamollo ke kae?	
Mapoleseng ke hokae?	
Moo diterene di dulang ke kae?	
Difolete di hokae?	
Phaka e hokae?	
Ntlo ya hao e hokae?	
Tulo ya ho sesa e hokae?	
Lebenkele le hokae?	
Kereke e hokae?	

Ha re etseng

Botsanang ka mokgwa o fapaneng wa ho fihla dibakeng tse fapaneng mmopeng. Sebedisa mantswe a latelang.

thinyetsa ka tsohong le letshehadi

tswelapele o latela tsela

thinyetsa ka tsohong le letona

O tla bona ___ ka letsohong le letona

feta paka

ha o fihla hukung tinya

Ha re ngoleng

Arola mantswe ana ho bontsha medumo e fapaneng. Nomora mantswe ana a ka mabokoseng ho latela alefabeti.

2	se/pe/tle/le	lepolesa	lebenkele	lebala
1	monna	buka	koloi	bosiu
3	tsamaya	hodimo	botsang	rona

Ha re baleng

Bala phatlalatso leqepheng leo o shebaneng le lona. Buisana le motswalle wa hao hore na phatlalatso e na e tshepisa eng. Araba dipotso tsena ka ho kenya e, kapa tjhe.

Bala dipotso tsena mme o kenye e kapa tjhe. (✓)	e	tjhe
O nahana hore sekipa sena se ka etsa hore o mathe kapele?		
O nahana hore sekipa sena se ka etsa hore o be mampodi?		
O nahana hore sekipa sena se ka etsa hore o ikutlwe o le matla haholo?		
O nahana hore sekipa sena se theko e tlase?		
O nahana hore phatlalatso ena ke nnete, le hore e ya tshepahala?		
Ho na le phatlalatso eo o e tsebang e sa tshepahaleng?		

**Sekipa seo ngwana e mong le e mong
ya bohlale a tlamehileng ho ba le sona!**

Bana haeba le batla ho boheha hantle le tshwanela
ho ba le **sekipa** sena **se babatsehang**.

Se tla le thusa ka lebelo, hore le be bomampodi ba
mabelo.

O tla ikutlwa o le motlotlo ka **sekipa** sena **se
babatsehang**.

O tla memelwa meketeng yohle.

Reka se le seng kajeno. Theko di tlase kajeno
toropong.

R150 theolelo. Theolelo ena ke ya beke feela.

Boikgathollo

Iketsetse phatlalatso ya hao. Etsa setshwantsho, o ngole dipolelo tse
tla hohela batho hore ba rate ho reka.

Ha re baleng

Bala pale ya setshwantsho o tlatse seo o nahanang hore mkganni wa kolo o se buile pudulwaneng ya ho qetela.

28 Lwetse 2015
11:00 hoseng

Hlokomela! O shebe pale o tshela mmila!

Ha re ngoleng

O nahana hore monna a ka kganna kolo ya hae ka mora hore a hlalhelwe ke kotsi? Na a ka bitsa mapolesa? Jwale ngola polelo tse tharo ho bontsha hore ho tla etsahalang paleng.

Ha re ngoleng

Tlatsa mantswe a siyo dibakeng tse nepahetseng. Bala mantswe. Mamela medumo. Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

salla sheba kwena kalla sehella shwa kwetsa lebollo

Ila
 tliša
 sheba
 bolo

lla	bolla	kwenya	shobela

Ha re ngoleng

Bala polelo e nngwe le e nngwe, sehella lentswe le emelang lebitso leo o ka le sebedisang bakeng sa lentswe le sehelletsweng.

Bona <u>banna</u> ba kganna makoloi.	ba	o	se	re	ba	bona
<u>Katse</u> e tlotse mmila.	ba	o	se	re	ba	yona
<u>Jim</u> le <u>Thandi</u> ba bone kotsi.	ba	o	se	rona	ba	e
<u>Thandi</u> o ile a tlameha ho ngola tlaleho ya kotsi a e ngolla mapolesa.	ba	o	yena	re	ba	e
<u>Thandi</u> le <u>nna</u> re isitse katse hae.	ba	o	se	rona	ba	e

Ha re ngoleng

Etsa mola o bapise mantswe a emelang mabitso kholomong e qalang le mantswe a nepahetseng kholomong ya boraro.

ke
ke
e
re
ke
ya
ba

wa ka
wa
ya hae
yena
ya hae
tša
ke

Ho etsahetseng?

Kotara 3 – Dibeke 7-8

Ha re etseng

Nomora ditshwantsho tse na ho bontsha tatellano e nepahetseng mme o bolelle motswalle hore ho etsahetse eng ka tatellano e nepahetseng.

Boikgathollo

Kgetha se fapaneng.

Letsatsi:

Ha re ngoleng Tlatsa tlaleho ya kotsi.

Inahanele o tsamaya ka maoto o ya sekolong. Wa bona kotsi. Wa bona mokganni a qoba koi. Koi ya ya sefateng, mokganni wa bese a se ke a lemala, le katse ya se ke ya lemala.

Ke wena o le mong ya boneng kotsi, yaba o kotjwa ho ngola pale ka se etsahetseng. Pele o tlatsa foromo, bolella motswalle wa hao ka seo o tlang ho se bolela.

Foromo ya tlaleho ya kotsi

Lebitso la hao	
Letsatsi la kotsi	
Nako ya kotsi	
Se etsahetseng:	
Pele	
Yaba	
Kamora moo	
Qetellong	
Saena:	

Ha re bueng

Bala lenaneo ka hloko, o bolelle motswalle wa hao diketsahalo tsa konsarete. Mo bolelle ke lenaneo le feng le tla mo thabisa haholo.

Lenaneo la konsarete ya sekolo se tlase sa **NEW TOWN**

Letsatsi: 3 Lwetse 2015

Nako: 13:00 ho 15:30 mantsiboya

Nako	Kereiti	Lenaneo
13:00		Pulo ka hloho ya sekolo: Mof. Gaga
13:10	Kereiti 1	Pina ya Winnie the Pooh
13:20	Kereiti 2	Pina: ha re tshabe phiri e kgolo
13:40	Kereiti 3	Jack le Bean ba a bua Bomampodi: Jim o bapala jwaleka Jack Thandi o bapala jwaleka mme wa Jack
14:00 ho fihla ka 14:30		Kgefutso Ho tla ba le dinwamaphodi le dithungthung tse tla nehwa bana ba sekolo kaofela. Teye le kofi di tla rekisetswa batswadi.
14:30		Dikgau di nehwa kereiti 1, 2 le 3
15:00	Kereiti 4	Bana ba mmimo ba bina Pina ya Setjhaba
15:15		Ho kwala: Letona la Thuto ya Motheo

Ha re ngoleng

Sheba lenaneo, mme o arabe dipotso tsena.

Konsarete e qala ka nako mang?

Ke mang ya tla bula?

Tlelase ya kereiti 1 e tla etsa eng?

Ho etsahala eng ka 13:20?	
Ke bo mang bomampodi konsareteng 13:40?	
Kereiti 4 e tla etsa eng?	
Ho tla etsahala eng ka nako ya kgefutso?	
Ke mang ya tla bua ha ho kwalwa konsarete?	
Ha o le konsareteng, o ka kgahlwa ke lenaneo lefeng haholo?	
O ka hloka eng ha o ka fihla ka morao ho nako ya 14:30?	1
	2
	3
	4

Boikgathollo

Etsa phousetara
ho bapatsa
konsarete.
Nehana ka ditaba
tsa bohlokwa.

Ha re baleng

Ditaba tsa bana

Sekolo sa New Town se na le konsarete e monate

Raditaba: Yvonne Noates 4 Lwetse 2015

Bana ba sekolo sa New Town ba entse konsarete e monate maobane. Ba thabisitse babohi ka mananeo a kang Winnie the Pooh le dikolobe tse tharo.

Bomampodi ba konsarete e bile Jim Brown le Thandi Ndlovu ba bapetseng jwale ka Jack le beanstalk. Jime e ne e le Jack, ha Thandi e le mme wa hae.

Mosuwehloho o ne a thabile hobane Letona la Thuto ya Motheo le ne le tšile konsareteng. Letona le itse: "Ke motlotlo haholo ka sekolo sena. Bana

ba sebetsa hantle, ebile ke a bona matitjhere le batswadi ba etsa mosebetsi o motle."

Sekolo se ntshitse dimpho tsa bana ba etsang mosebetsi wa bona wa sekolo. Bona bana bana ba sebeditse hantle ka dihlahlobo tsa ANA kgweding e fetileng.

Lebenkele la dibuka le nehelane ka dibuka.

Ha re ngoleng

O nahana hore mongodi wa taba ena o hopola hore sekolo sa New Town se etsa dintho tse ntle? O tseba jwang?

Bana ba fumana dikgau bakeng sa eng?

Sekolo se fumane dikgau tseo hokae?

Ngololla polelo e re bolellang hore Letona le ne le thabisitswe ke sekolo sena.

Ha re ngoleng

Bala mantswe. Mamela medumo. Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

Mantswe a tlwaelehileng

sekolo
bana
kgau

thabile

dibuka

tseba

hola

dibaka

thabiswa

hohle

tsebela

thaba	dikgau	tsela	hopola

Tlatsa mabitso le makgethi a siilweng a kgethollang mabitso ao. Sebedisa mantswe ana ho o thusa.

Ha re ngoleng

Makgethi

e mengata

e nnyane

ba baholo

seholo

tala

Mabitso

koloi

meaho

difate

sekolo

batho

_____ e me _____.

_____ e matha ka potlako _____.

_____ ba etsa lerata _____.

_____ se _____.

_____ tse _____.

Ha re baleng

Dan o atisa ho ba morao nakong
mme hangata o lebala ntho e nngwe
le e nngwe.

Selemong se fetileng o ile a lebala
letsatsi la hae la tswalo.

Kgweding e fetileng o ile a lebala mokotla
wa hae wa sekolo ka beseng.

Bekeng e fetileng o ne a palame
tlou diserekising.

Maobane o siilwe ke terene ha a ya
konsareteng ya sekolo.

O ile sekolong ka diaparo tsa ho sesa.
Ka nnete ke motho ya makatsang.

Ha re ngoleng

Sebedisa mmapa ona wa keello ho hlalosa Dan.

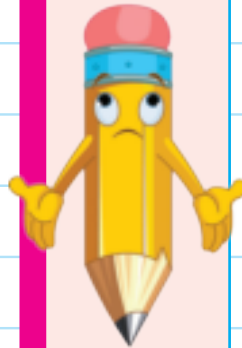
Ke motso ya shebahalang jwang?

Dinthe tse makatsang tseo a di etsang.

Metswalle ya hae ke bo mang?

Dan a ka etsa eng hore a hopole dinthe?

Ditshwantsho tsa disehwa

95

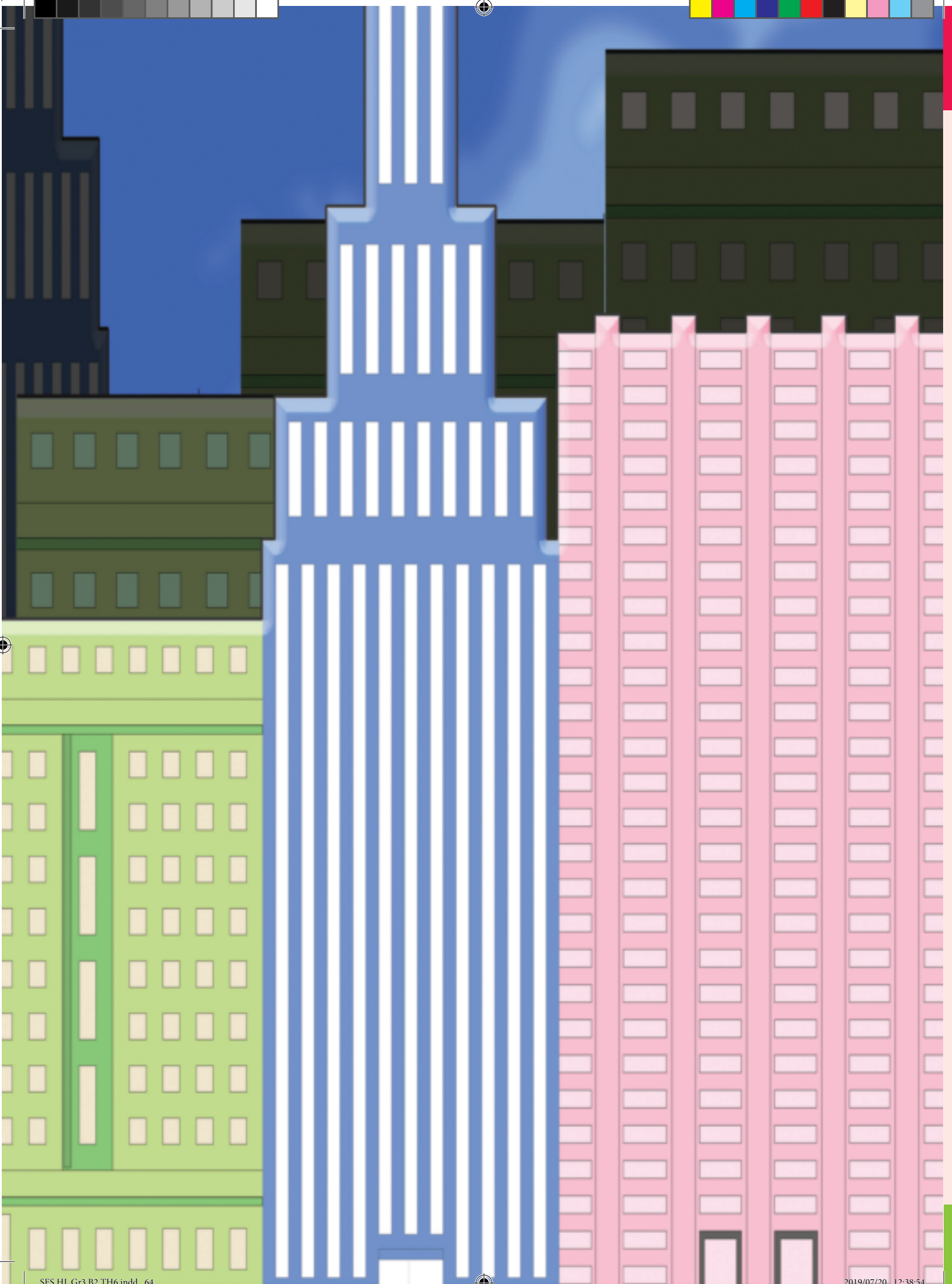

Ha re etseng

Seha ditshwantsho tsena mme o di sebedise ho iketsetsa mmapa wa hao leqepheng la 48.

Kotara 3 – Dibeke 9–10

Ha re bueng

Buisana le metswalle ya hao ka pale eo o batlang ho e ngola.
Jwale fana ka maikutlo a hao leqepheng lena.

Moralo wa pale ya ka

Dibapadi le tikoloho.

Dibapadi ke bo mang paleng ya hao?

Pale ena e etsahala hokae?

Pale ena e etsahetse neng?

Qalo

Ho etsahala eng qalong ya pale?

Bohare

Ho etsahala eng bohareng ba pale?

Handwriting practice area with horizontal lines.

Qetelo

Pale e fela jwang?

Handwriting practice area with horizontal lines.

Boikgathollo

Iketsetse buka ya hao. Seha leqephe le latelang la buka ena. Seha mathebeng a meleng. Mena leqephe meleng. Ngola sehlooho sa buka leqepheng le ka ntle. Ngola lebitso la hao ka tlasa sehlooho, hobane o mongodi wa pale. Etsa setshwantsho leqepheng le ka ntle la buka. Jwale ngola pale ya hao ka hara buka.

KAMORA BUKA

DITABA TSA MONGODI

Ngola lebitso la hao

Dilemo tsa hao

Moo o dulang

8

MOHATO WA Z: Saha moleng o motenya kamora haba o kenye seteipolara bukeng ya hao

BOKANTLE BA BUKA

Taka setshwantsho mona.

Ngola lebitso la buka mona.

Ngola lebitso la hao (o mongodi).

1

MOHATO WA Z: Mena mathebeng moleng

5

Four horizontal blue lines for writing.

Tswela pele ka pale ya hao mona.

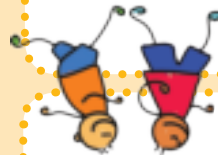

Taka setshwantsho mona.

7

Four horizontal blue lines for writing.

Ngola bohare ba pale ya hao mona le leqepheng la 5.

Taka setshwantsho mona.

Taka setshwantsho mona.

Taka setshwantsho mona.

Qala ho ngola pale ya hao mona.

Phethela pale ya hao.

2

7

3

9

Tswela pele ka pale ya hao mona.

Ngola se etsahalang pheletsong ya pale ya hao.

Taka setshwantsho mona.

Taka setshwantsho mona.

Tema 7: Batho le dibaka

97) Bana ba batjha sekolong sa rona 70

O bala sengolwa ka ban aba batjha sekolong.
O phethela tafole hodima sengolwa.
O araba dipotso hodima sengolwa.

98) Dibaka tse fapaneng Afrika Borwa 72

O seha le ho manamisetsa diporofinsi tse robong mmapeng.
O araba dipotso hodima porofinsi eo a dulang ho yona.
O bna ditlhaku tse thotseng.
O hlophisa mantswe ka nteterwana.
O ngololla dipolelo a sebedisa matshwao a nepahetseng.

99) Tsa bolepi 74

O bala tsa bolepi.
O sebedisa tlhahiso ya bolepi ho phethela tjhate ya boemo ba lehodimo.
O sebedisa makopanyi ho kopanya dipolelo.
O sebedisa dihlongwapele ho phethela mantswe.

100) Seo ke se entseng 76

O taka ditshwantsho tse nne tsa seo ba se entseng mafelong a beke.
O hlalosa ditshwantsho.
O ngola polelo ka ditshwantsho a bona maetsi.
O nyalanya makgathe lelwale le letlang.
O sebedisa maetsi ho phethela dipolelo.
O bona makgathe lelwale, lefetile le letlang.
O etsetsa motswalle karete ya setswalle.

101) Bana ba hlahang dibakeng tse ding 78

O bala sengolwa sa tlhaloso ka ban aba hlahang dibakeng tse ding.
O etsa lenane k tlhahisoleseding ya bana.
O bopa dipotso.
Bopa dipotso tse qalang ka le leng le le leng la mantswe ana.

102) Se re thabiseng 80

O etsa patlisiso mme o etsa lenane la diphumano.
O araba dipotso ka diphumano tsa patlisiso.
O arola mantswe ka medumo.
O ngola mantswe ka nteterwana.
O sebedisa maetsi a tlwaelehileng le a sa tlwaelehang.
O phethela morabaraba.

103) Katse tse nyenyane tse pedi 82

O bala thothokiso ka dikatsenyana tse nyenyane tse pedi.
O araba dipotso tse tobileng ka thothokiso.
O bona mantswe a raemang thothokisong.

104) Seo katse e se buileng 84

O etsa le ho tshwantshisa thothokiso.
O ngololla dipolelo ho puopehelo.
O bapala papadi ya mantswe a sebedisa maetsi a makgathe lelwale le lefetile.

105) Lengolo la motswalle 86

O bala lengolo la setswalle.
O araba dipotso hodima lengolo.
O bona maetsi le makgethi a sebedisitsweng lengolong.

106) Ho hlalosa dintho 88

O sebedisa makgethi ho itlhalosa.
O sebedisa makgethi ho hlalosa ditshwansho.
O sebedisa makgethi ho phethela dipolelo.
O ngola serapa se hlahosang.
O bapisa ditshwantsho tse pedi mme o bolela phapang.

107) Letsatsi la Laeborari hape 90

O bala sengolwa se rutang ka ditlou.
O araba dipotso ka sengolwa.
O sebedisa maemedi ho phethela dipolelo.

108) Dibuka tse balwang 92

O bala khabara le lenane la buka.
O araba dipotso ka khabara le lenane.
O ngola dipolelo ka hobaneng a rata ho bala buka.
O sebedisa masupi ho phethela dipolelo.
O bala lentse le thata.

109) Leeto ho ya phakeng ya ditlou 94

O bala sengolwa ka leeto la ho leba serapeng sa ditlou.
O ngola dipolelo tse nne ka seo ba ithutileng ka ditlou.
O tshwaya setshwantsho sa tlou.

110) Puo ka ditlou 96

O botsa dipotso ka tlou.
O bona mantswe a medumo e tshwanang ka nepo.
O ngololla dipolelo ho puopehelo.

111) Puo ka ditlou (e a tswella) 97

O sebedisa nteterwana ho kopanya matheba.

112) Ho ngola pale ya hao 98

O itokisetsa ho ngola pale.
O tlatsa mehopollo ya pale foreiming ya ho ngola.
O etsa buka ya dipale mme o ngola pale.

Ha re baleng

Jim le Thandi ba boetse sekolong kamora matsatsi a phomolo. Sekolo sa bona se Johannesburg. Bana bohle ba sekolo sa bona ba bua Senyesemane tlelaseng. Bohle ba bua puo tse fapaneng lapeng, hobane ba hlaha dibakeng tse fapaneng. Ba bang ebile ba hlaha dinaheng tse ka ntle.

Ha re teane le ba bang ba bona.

Northern Cape

Ke nna Margriet.
Ke dilemo di supa.
Ke bua Afrikaans.
Ke rata ho bapala
le diphofolo tsa
ka tsa hae.

North West

Ke Dipuo.
Ke dilemo di
robedi. Ke bua
Setswana. Dijo
tseo ke di ratang
ke dipompong.

Thandi

Jim

Gauteng

Free State

Ke nna Makgomo.
Ke dilemo di
robong. Ke bua
Sesotho. Ke rata ho
bala.

Limpopo

Ke nna Phaladi.
Ke dilemo di robedi.
Ke dula Limpopo.
Ke bua Sepedi. Ke
rata ho bapala le
metswalle ya ka.

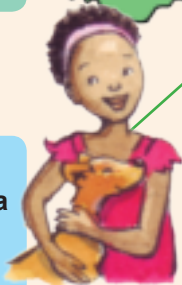
Western Cape

Ke nna Jannie. Ke dilemo di
robedi. Ke bua Afrikaans. Ke
rata ho sheba TV.

Eastern Cape

Ke nna Lulama. Ke
dilemo di robong. Ke rata
ho bapala le diphofolo
tsa ka tsa hae. Ke bua
isiXhosa.

KwaZulu-Natal

Ke nna Mandu.
Ke dilemo di robedi. Ke
bua isiZulu. Ke rata ho
bapala bolo ya matsoho.

Mpumalanga

Ke nna Siabelo.
Ke dilemo di robong.
Ke bua Siswati. Bolo
ke papadi ya ka!

Ha re ngoleng

Bala ka bana ba batjha ebe o qetella tafole ena.

Tlatsa mabitso a bona, dilemo, le diporofense moo ba hlahang, puo tsa bona tsa hae le hore ba rata eng. Taka hore ke bashanyana kapa banana.

Lebitso	Dilemo			Polelo	Porofense	Tseo o di ratang
Dipuo	8		✓	Setswana	Leboya Bophirima	Dipompong

Ha re ngoleng

Jwale araba dipotso tsena.

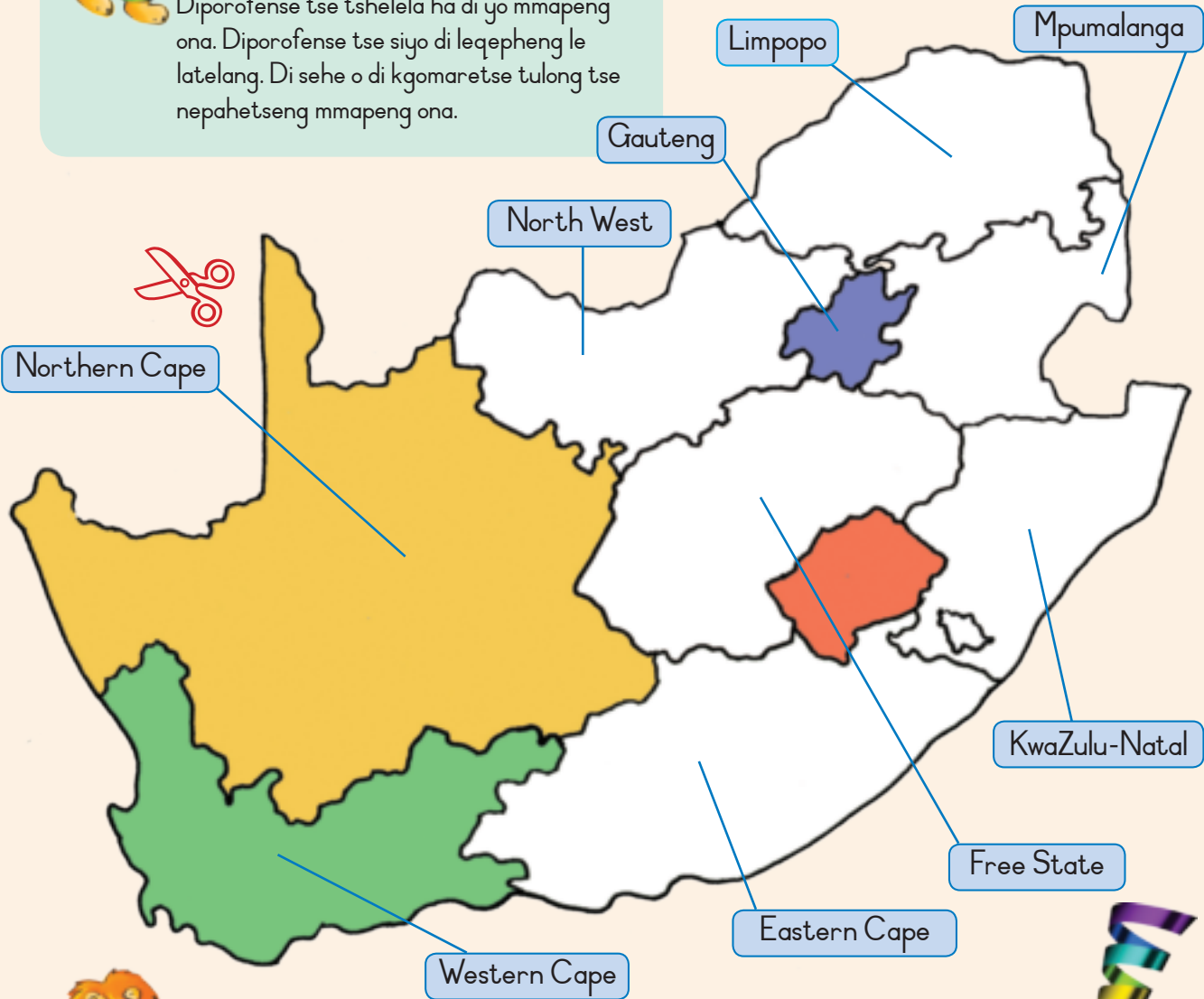

Bana ba kena sekolong se feng?			
Ke bashemane ba bakae le banana ba ba kae ba qadileng sekolo kajeno?	_____ bashemane _____ banana		
Ke bana ba bakae ba leng dilemo di:	7	8	9
Thandi le Jim ba dula profenseng efeng? (Sheba pale hape.)			
Ba bua puo efe tlelaseng?			

Ha re etseng

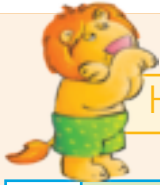
Diporofense tse tshelala ha di yo mmapeng ona. Diporofense tse siyo di leqepheng le latelang. Di sehe o di kgomaretse tulong tse nepahetseng mmapeng ona.

Ha re ngoleng

Araba dipotso tsena.

O dula porofenseng efeng?	
Le bua puo efeng lapeng?	
Le bua puo efeng sekolong?	
O kile wa ya diporofenseng difeng?	
Ke eng sa bohlokwa porofenseng ya lona?	

Ha re ngoleng

Bala mantswe ana hodimo ebe o etsetsa mantswe a nang le -ng sedikadiwe. Ngola dinomoro tsa lenane la mantswe ana ho ya ka dialfabeto.

2	ngola	dibakeng	tsamayang	ngala
1	mongolo	lebaleng	buang	ngaka
3	ngololla	sekolong	suthang	ngwapa

Mantswe a tlwaelehileng

ngola
tsamayang
dulang
sekolong

Ha re ngoleng

Ngololla polelo e nngwe le e nngwe o sebedisa matshwao a puo a nepahetsing. Bolela hora polelo e nngwe le e nngwe ke mofuta o feng wa polelo.

tlaleho ya ditaba

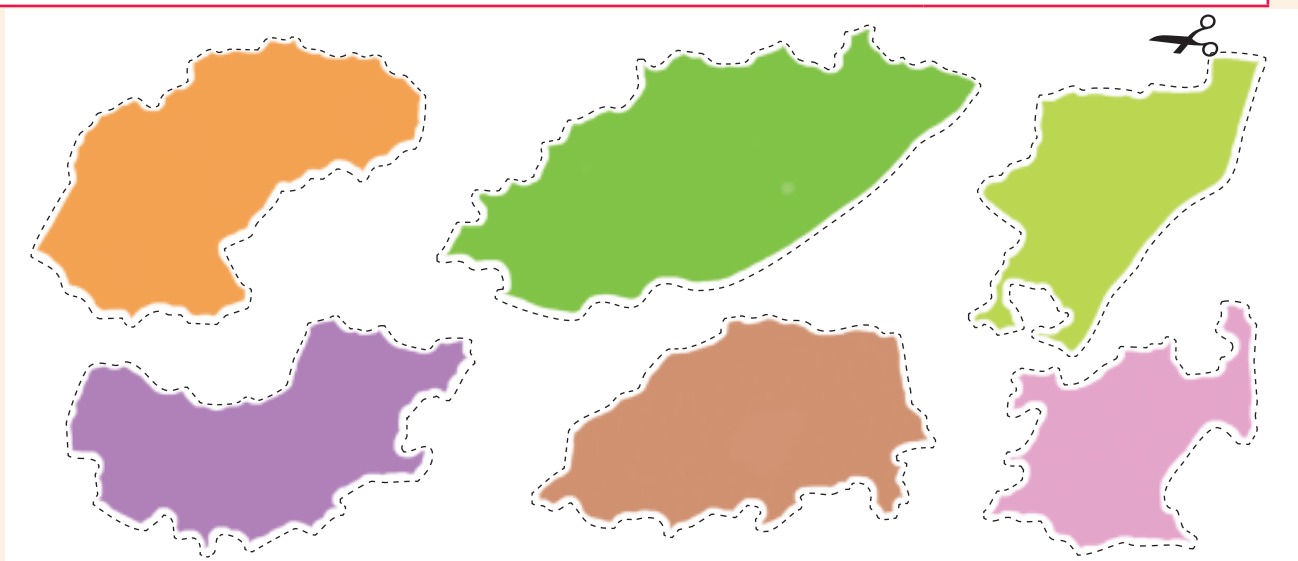
potso

taelo

makalo

dipuo o rata dipompong	Tlaleho ya ditaba
Dipuo o rata dipompong.	
o bua dipuo tse kae	
ngola ka makgethe bukeng ya hao	
jo pula e a na ha ke na sekgele	

Ha re baleng

Dumelang. Bona ke boemo ba lehodimo ba kajeno.

Pula e tla na KwaZulu-Natal le Eastern Cape.

Ho tla tjhesa Limpopo le Northern Cape.

Ho tla ba le maru mona le mane Gauteng.

Ho tla bata Free State.

Ho tla ba le sefefa Mpumalanga le North West.

Ho tla ba le moya Western Cape.

Ha re etseng

Etsa mola ka tlasa lebitso la profense le mofuta wa boemo ba teng ba lehodimo. Jwale seha matshwao a tsa boemo ba lehodimo tlase leqepheng lena ebe o di kgomaretsa tjhateng ya boemo ba lehodimo. Etsa mola ka tlasa porovinsi le mofuta wa boemo ba lehodimo.

Gauteng	Western Cape	KwaZulu-Natal	Eastern Cape	North West	Mpumalanga	Free State	Northern Cape	Limpopo

Ha re ngoleng

Bala mantswe. Mamela medumo.
Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

mona	mmutlanyana	robedi	rona	ema
mane	mmuso	robala	roka	eka
mole	mmusisi	robong	roma	etsa

Mantswe a tlwaelehileng

haufi
tshwara
kuka
roma

Ha re ngoleng

Kopanya dipolelo tse pedi. Sebedisa le leng le le leng la mantswe ana hang.

mme   hobane   ha   empa

Ba keke ba ya sekolong kajeno.

Ke Moqebelo.

Dipuo o dilemo di robedi.

Makgomo o dilemo di robong.

Pula e a na.

Jim o tla sebedisa sekgele.

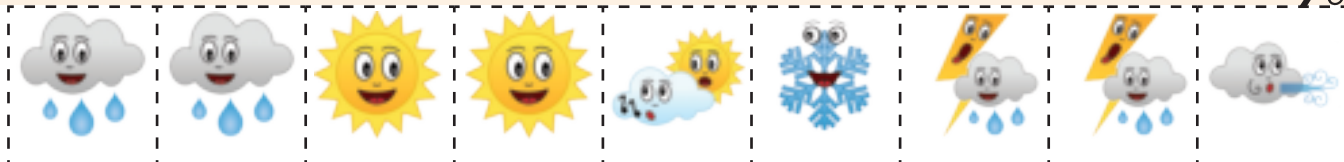

Ha re ngoleng

Tlatsa dikarabo tsa dipalo tsa mantswe ana.

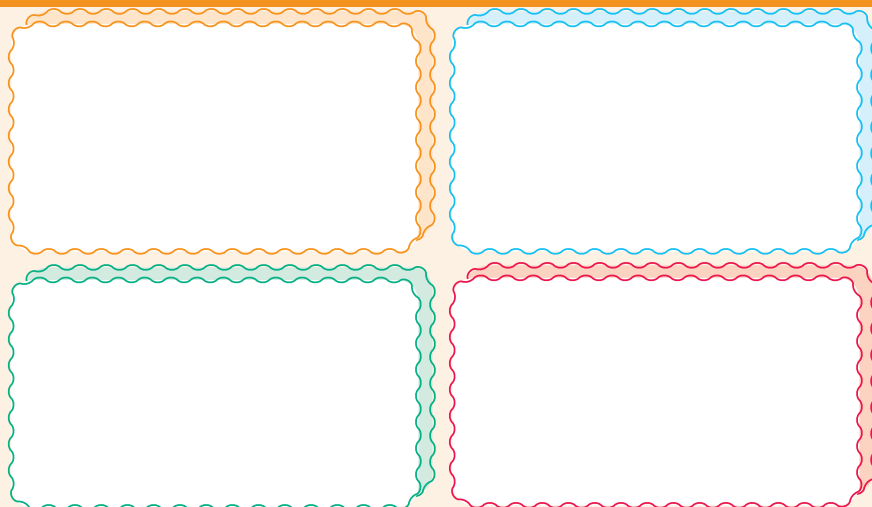
le + fatshe =		se + eta =	
le + hodimo =		se + kgele =	
le + bitso =		se + fate =	

Ha re etseng

Etsa ditshwantsho tse nne ka seo o se entseng mafelong a beke e fetileng. Qoqela motswalle wa hao ka seo o se entseng.

Ha re ngoleng

Jwale ngola polelo e le nngwe ka setshwantsho se seng le se seng ebe o seha mola ka tlasa leetsi.

Ke rahile bolo.

Ha re ngoleng

Bapisa lekgathe lejwale le lekgathe lefetile la maetsi ana.

Lekgathe lefetile la leetsi ha le qetele ka ile ka mehla. Ho maetsi a mang, a sebedisa le qetellong. O tla bona maetsi a mang ha re ntse re tswela pele.

reka

rekile

tshwere

fofa

fofile

ja

wele

tshwara

fihla

nwa

etsa

nwele

fihlile

kgannile

jele

entse

ewa

kganna

Ha re ngoleng

Sebedisa maetsi a tafoleng ho qetella dipolelo. Jwale bolela ha polelo e le lekgatheng lejwale kapa legathe lefetile, kapa lekgathe letlang.

Kgetha lentwe le nepahetseng	Tlatsa leetsi le nepahetseng polelong e nngwe le e nngwe. 	Na polelo e lekgatheng lejwale, le fetile kapa le tlang?
<p>reka</p> <p>rekile</p>	<p>Ke tla reka samentjhisi ka nako ya dijo.</p> <p>Kgweding e fetileng ke _____ diapara tsa sekolo tse ntjha.</p>	<p>Le tlang </p>
<p>kgannile</p> <p>kganna</p>	<p>Monna o _____ bese ho ya sekolong.</p> <p>Ntate wa ka o _____ ka hora ya bosupa ho ya mosebetsing.</p>	
<p>tjhekile</p> <p>tjheka</p>	<p>Ke _____ tshimong ya ka.</p> <p>Maobane ke ile ka _____ tshimong ya ka.</p>	
<p>bina</p> <p>binne</p>	<p>Re _____ ka tlelaseng.</p> <p>Maobane re _____.</p>	

Boikgathollo

Etsa karete o lebohisa motswalle wa hao ya sebeditseng hantle dipapading. Bolela ke papadi e feng ka pele ho karete. Ngola molaetsa wa bohlokwa ka hare.

Blank lined writing area for a message.

Ha re baleng

Sekolong sa rona, ho na le bana ba bahlano ba hlahang mafatsheng a mang.

Bheki o hlaha Zimbabwe.

Bheki o rata ho bapala bolo.
Ke **mohlabadintlha**.

Lee ke moTjhaena.

O ithuta ho bala le ho ngola sekgowa. O na le dikatse tse nyane tse pedi. Ka tsatsi le leng a tla le tsona sekolong tsa ipata ka khaboteng.

Naresh o hlaha India.

O rata ho bapala papadi ya khomputa.
O na le metswalle e mengata e bapalang papadi ya khomputa le yena.
O ya phaphosing ya dikhomputa tsatsi le leng le le leng ha sekolo se etswa.

Peter o hlaha England.

O rata ho bapala *chess*.

Renate o hlaha Germany.

O rata ho bapala bolo ya matsoho.

Ha re ngoleng

Tlatsa tafole ka ditaba tsa ngwana e mong le e mong paleng ena.

Mantswe a tlwaelehileng

diaparo
reka
tjhese
ngwana

Lebitso	Lefatshe	Papadi
Renate	Jeremane	Bolo ya matsoho

Ha re ngoleng

Bala mantswe. Mamela medumo. Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

reka	tjhese	ngwana	diaparo	bolong
rekile	tjhelete	ngwanana	dibuka	holong
rekisa	tjhefu	ngwananyana	dipapadi	sekolong

Ha re ngoleng

O tseba motswalle wa hao ka botlalo. Ngola dipotso o sebedise mantswe a latelang. Botsa motswalle wa hao dipotso tsena. Ngola seo a se bolelang.

Mang
Kae
Neng
Hobaneng

O keke wa ngola lekgathe lefetile maetsing ana ka ho kenya ile. Lekgathe lefetile le lekgathe lejwale di hloka mantswe a fapaneng.

Etsa sedikadikwe leetsing le nepahetseng.

Ha re ngoleng

Maobane o nwa/ **nwele** senomaphodi motsheare.

Dan o **tlile**/tla ka mora nako konsareteng.

Maobane Thandi o **lahla**/lahlehetswe ke buka.

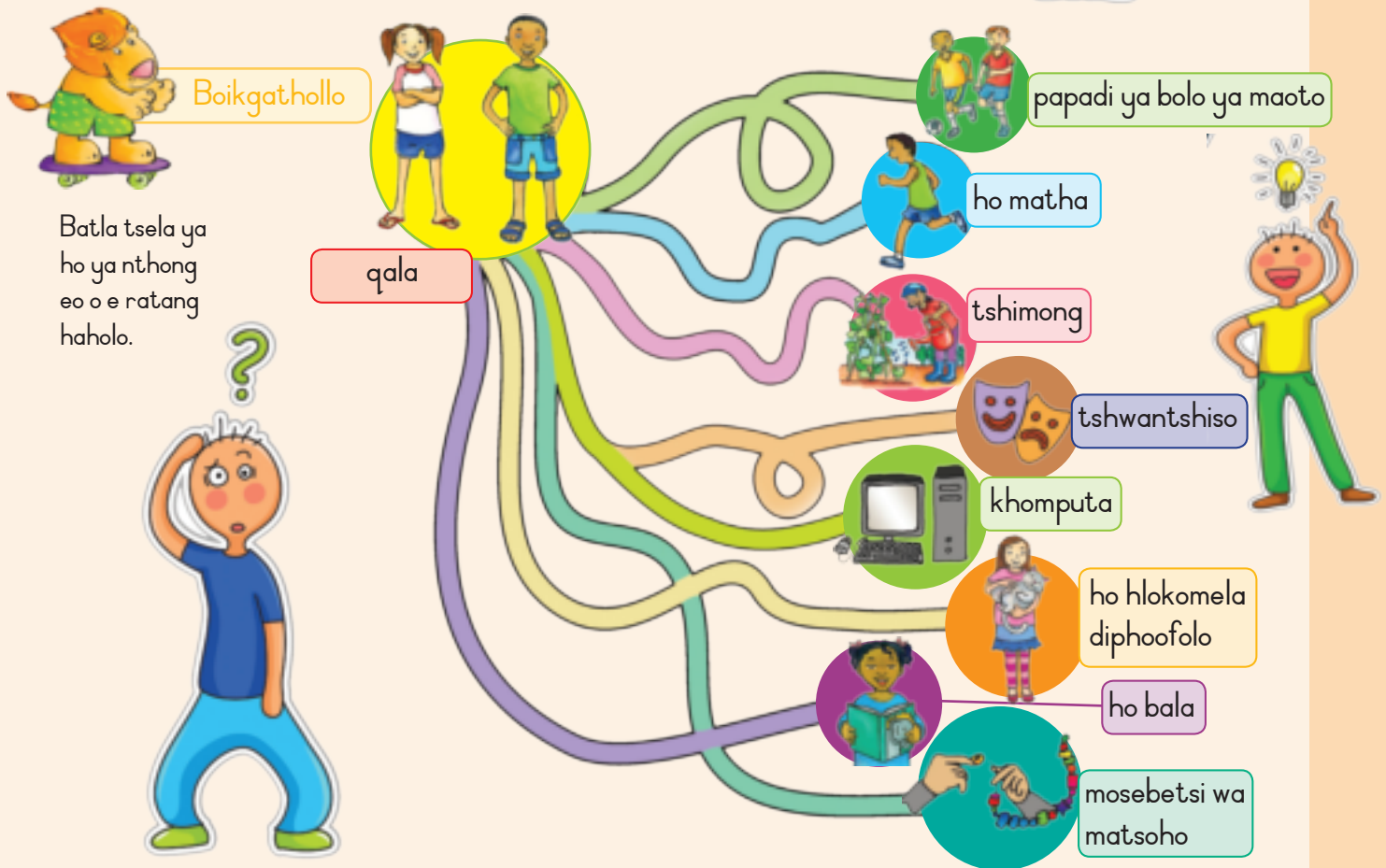
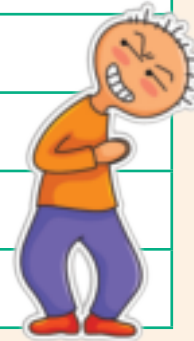
Ba lelapa la ka bohle ba **tshwara**/tshwerwe ke mokgohlane mariha.

Re **etsa**/entse kuku ka letsatsi la ka la tswalo .

Re **tjhaka**/tjhaketse sebakeng sa diphoofolo tse hlaha.

Re **nka**/nkile a senepe sa tlou.

Maobane re **jele**/ja tlung ya Jabu.

Ha re baleng

Katse tse nyenyane tse pedi, bosiu ba sefefa, tsa qala ho omana, mme tsa lwana. E nngwe e tshwere tweba, e nngwe ha e na letho, ke ka hoo ntwana e bileng matla.

"Ke tla nka tweba," ho bolela katse e kgolo,

"O tla nka tweba? Re tla bona!"

"Ke tla nka tweba," ho bolela katse e kgolo.

"O keke wa nka tweba ya ka," ho bolela katse e nyane.

Yaba mosadi moholo, ka lefielo, o fiella dikatse tse pedi tse nyane ka ntle ho ntlo.

Fatshe ho ne ho tletse phoka le lehlwa, dikatse tse pedi tse nyane ho ne ho se na moo di ka yang teng.

Tsa nanya hanyane, jwale ka tweba, di netswe ke lehlwa, di hatsetse jwale ka sehatsetsi. Di ne di tseba hore hona ho molemo ho ena le sefefa sa bosiu, ho molemo ho robala ho ena le ho omana le ho lwana.

Mohlakalebitso, e tswa ho (Circa 1880)

hoseng
bosiu
hatsela
lwana

Ha re ngoleng

Balla pale hodimo le motswalle wa hao, ebe o araba dipotso.

Dikitse di ne di lwanela eng?

Hlalosa boemo ba lehodimo bosiu bono.

Hobaneng dikitse di tlohetse ho lwana?

Ha re ngoleng

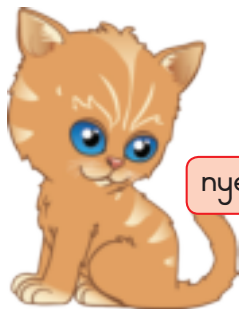
Bopa dipolelo ka mantswe a latelang.

matla	moholo	bosiu	lefielo
ntlo 			

moholo	lwana	tweba	ntle

Hopola

nyennyane

nyennyane

nyanennyana

Ha re etseng

Bua o etse tshwantshiso ka thothokiso. E mong e be katse e kgolo e mong e be katse e nyane. E mong wa lona a bapale tema ya nkgono ka lefielo.

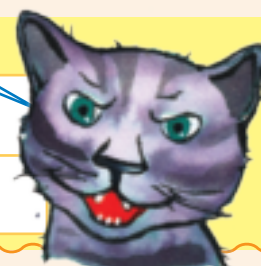
Ha re ngoleng

Ngololla seo ba se buang ka polelo ya puosebui. Sebedisa matshwao a puo.

Ke batla tweba eo.

Katse e kgolo e itse: "Ke

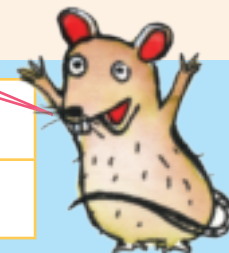
Ke fumane tweba pele.

Katse e nnyane ya araba: "

Ntlohele ke tsamaye hle!

Tweba e ya kopa: "

Le baka lerata. Tswang!

Mosadimoholo o a omanya: "

Aa, ho a bata! Tlo re tlohele ho lwana.

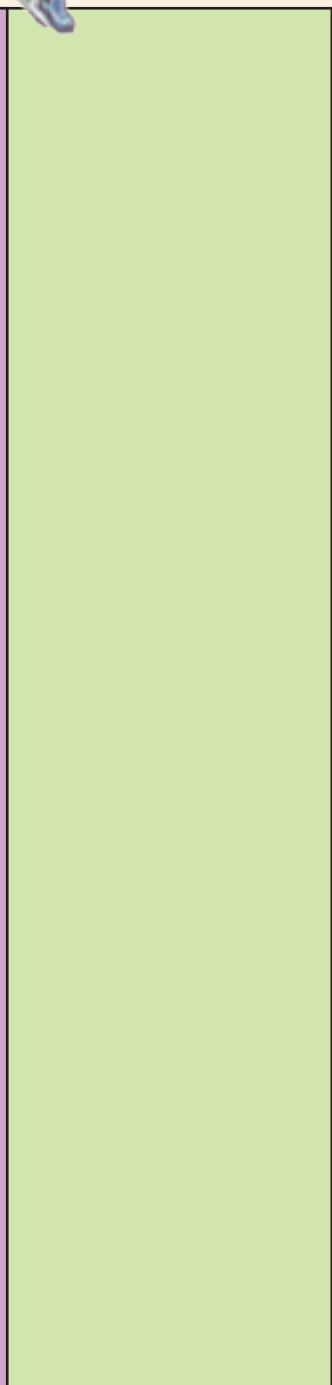
Dikatse tsa utlwana: "

PEISO YA LEETSI

tjheka tjhekile
 taka takile
 kganna kgannile
 eja jele
 ewa wele
 fepa fepile
 utlwa utlwile
 fumana fumane
 fofa fofile
 thola thotse
 neha nehile
 tsamaya tsamaile
 hola hodile
 ke na le ke ne ke na le
 utlwa utlwile
 pata patile

neha nehile
 tsamaya tsamaile
 ke na le ke ne ke na le
 beha behile
 tseba tsebile
 etsa entse
 lefa lefile
 matha mathile
 bona bone
 bontsha bontshitse
 dula dutse
 robala robetse
 bua buile
 ema eme
 fiela fietse
 sesa sesitse

Boikgathollo

Matha lebelo le Moetsi wa Leetsi. Bala lekgathe lejwale le lekgathe lefetile la leetsi le leng le le leng lebokoseng le lesehla. Motswalle wa hao a bale mantswe a ka lebokoseng le bolou. Sheba ya tla hlola. Botsanang hore lekgathe lefetile la leetsi le leng le le leng ke le feng.

Ha re baleng

123 Rose Street
New Town
1234

13 Mphalane 2015

Motswalle Min

Ke se ke dula Afrika Borwa naheng ya **letsatsi**. Ke kgwedi tse tsheletseng jwale. Ke naha e **ntle**. Letsatsi le **tjhaba** ka mehla. Ke dula seterateng se **senyane**. Ntlo ya ka e **shebile** phakeng e tala. Re na le difate tse tharo tshimong ya heso e kgolo. Ho na le meaho e mengata e metelele ka toropong. Ke na le dikatse tse pedi tse **nyenyane**. Katse tsena tse **nyenyane** tse **thibaneng** di ntatela hohle moo ke yang. Ka tsatsi le leng tsa ntshala morao ho ya sekolong tsa dula ka khaboteng e **lefifi** di ngaotsa letsheare lohle.

Ke na le metswalle e **mene** mona Afrika Borwa. Kaofela ba bua Sekgowa. Ke lakatsa e ka o ka ntjhakela naheng ena e ntle.

Motswalle wa hao,

Lee

Letsatsi:

Ha re ngoleng Araba dipotso tsena.

Mantswe a tlwaelehileng

rata
dula
nka kapele
motswalle

Ke nako e kae Lee a dula Afrika Borwa?

O hlaha hokae?

O na le bakgotsi ba bakae mona Afrika Borwa?

Na o nahana o rata ho dula Afrika Borwa? Hobaneng o nahana jwalo?

Ha re ngoleng

Bala mantswe. Mamela medumo.

Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

letsatsi	ntle	lefifi	mene
phatsima	ntlo	lefielo	meru
tsipa	ntlisa	lefutso	mekotla

Ha re ngoleng

Bala lengolo hape. Ho na le dipolelo tse nang le mantswe a hlalolang mabitso(mahlalosi). Seha mela ka tlasa mahlalosi ao.

Ntlo ya ka e shebile phakeng e tala.

Batla dipolelo tse pedi ho tswa lengolong, a nto tlatsa tafole e latelang.

Lebitso	Lehlalosi	Lekgethi
Ntlo	phakeng	e tala

Ha re etseng

Itlhalose: tshwaya lebokose le nepahetseng o hlalosa moriri wa hao, mahlo le bolelele.

Moriri	Sootho	Mahlo	Botsho	Bolele	Bokgutswane
	Botsho		Botala		Bohareng
	Bosehla		Bolou		Bolelele
	Kgubedu		Sootho		Bolelele haholo

Ha re ngoleng

Ngola polelo e nang le lehlalosi le hlalolang se seng le se seng sa ditshwantsho tse na.

Kgetha mahlalosi a re bolellang ka mabitso a takilweng ka botsho. Tlatsa mahlalosi dibakeng tse sehetsweng mela ka tlase.

tsofetseng sefateng	Monna ya _____ o dutse _____ se seholo.
thibaneng nyane	Moshanyana ya _____ o mathisitse ntja e _____.
bohlale hlabosang	Ngwanana ya _____ o phehile dijo tse _____.
lokileng monyane	Titjhare e _____ e thusitse Ngwanana e _____.

Ha re ngoleng

Etsa sedikadikwe lentsweng le qetellang polelo hantle.

Nna	o	ke	re	rata sekolo.
Wena	o	ke	re	semathi se hlwahlwa.
Yena	o	ke	re	sephehi sa nnete.
Bona	o	ke	re	dibapadi tsa bolo ya matsoho.
Yona	o	ke	re	katse e ithatang.
Rona	o	ke	re	ya lebenkeleng.
Bona	o	ke	re	fihlile ka mora nako sekolong.

Ngola tlhaloso ya motho eo o fumanang hore o a thabisa. E ka nna ba ke motho ya tsebahalang haholo, kapa motswalle, kapa e mong wa leloko la hao.

Ha re ngoleng

Boikgathollo

Fumana se fapaneng. Etsa sedikadikwe ho ntho e fapaneng.

Ha re baleng

Ditaba tse tharo tse thabisang ka ditlou

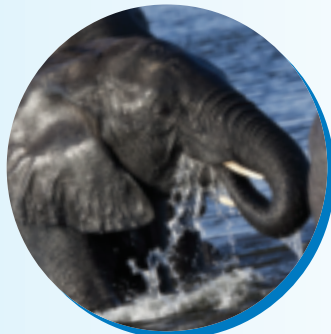
Kaofela di qala ka m:
mokadi, manakana le meno.

MOKADI

Ditlou di sebedisa mokadi jwalo ka terompeta. Di o sebedisa ho kenya dijo le metsi ka hanong. Ditlou tse ding di bohlale di ka sebedisa mokadi ho bula pompo. Empa ha ho motho ya di boletse hore di kwale dipompo ha di geta.

MANAKANA

Tlou e na le manakana a mabedi. Manakana a sebedisetswa ho etsa "ivory".

A tloha ka hodima mohlare wa tlou. A hola bophelo bohle ba tlou. Tlou e sebedisa manakana ho epa fatshe ho fumana metsi le dijo. Batho ba tswileng tseleng ba bolaya ditlou ho utswa manakana ho a rekisa.

MENO

Ditlou di na le meno a mane, a tiileng. Di sebedisa meno ana ho hlafuna dijo tseo di di jang. Ka mora nako meno ana a senyeha mme ho mele a mang a matjha. Sena se etsahala ka mora dilemo di le leshome.

Ditlou di mela meno ha tshelela bophelong ba tsona. Rona batho re mela meno habedi fela.

Ha re ngoleng Araba dipotso tsena.

metsi
meno
manaka
mabisto

Ke ditaba difeng tse tharo tse thabisang ka ditlou?

M _____ M _____ M _____

Di sebedisa mokadi ho etsang?

Di sebedisa manakana ho etsa eng?

O tseba eng ka meno a tsona?

Ha re ngoleng Bala mantswe. Mamelamela medumo. Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

tlou	tima	mejo	manaka
tlama	tiya	meya	mahe
tlatsa	tiisa	meriti	madi

Ha re ngoleng Sebedisa mantswe a na ho o thusa ho qetella polelo.

hae

entse

etsa

bona

tsa

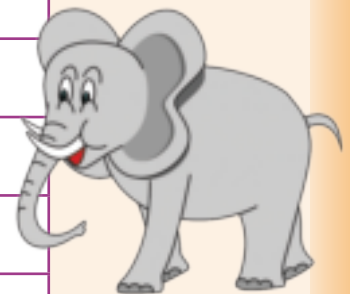
O _____ mosebetsi wa sekolo.

O nkile dibuka tsa _____.

Ba jele dijo _____ mantsiboya.

Ke jele dijo tsa _____.

O tlameha ho _____ mosebetsi wa hae wa sekolo.

Ha re baleng

Lebitso la buka
Hohle ka ditlou

ka Eli Smith

Dikahare tsa buka

- 1 Ditlou di tshwana le eng? 4
- 2 Di ja eng? 10
- 3 Di bua jwang le tse ding? 11
- 4 Malapa a ditlou 15

Ha re ngoleng

Araba dipotso tse na.

Lebitso la buka ke mang?	
Ke mang ya e ngotseng?	
Ke dikarolo difeng tse nne tse bolelwang ka hara buka? Karolo ka nngwe e bua ka eng?	
1	
2	
3	
4	

Ha re ngoleng

Ngola dipolelo tse tharo o re bolelle na o rata ho bala buka kapa tjhe.

Blank writing lines for the first activity.

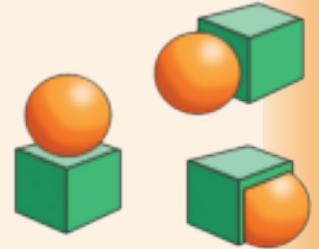

Ha re ngoleng

Mantswe a latelang a re bolella ka dibaka. A tlatsa tulong tse nepahetseng dipolelong.

- hodima
- haufi
- mahareng
- hara
- pela
- tlasa

Katse e ipatile ka _____ khabote.

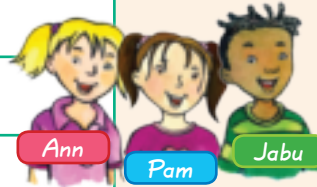
Ntjanyana e dutse _____ tafole.

Pam o dutse _____ Ann le Jabu.

Tlou e tsamaile _____ a thaba.

Re kgannile ka _____ borokgo ho ya phakeng.

Re dula _____ le sekolo.

Ho sotha leleme: Bala ka potlako ka moo o ka kgonang.

Leruarua leruarua lewatleng.
Leruarua ke tlhapi e kgolo lewatleng.

Ha re baleng

Bese ya rona ya ema phakeng ya ditlou. Bana ba kereiti ya boraro ba ya bona ditlou. Ditlou tsa Afrika di kgolo ho feta diphoofolo tsa lefatshe kaofela. Ditlou di na le boko bo boholo ho feta diphoofolo tse ding, ka hoo di bohlale haholo. Re shebile pampiri ena.

Di hola hakae?

Di phela dilemo tse 70.

Di botelele bo bokae?

Ditlou tsa Afrika di ka ba bolelele ba dimetara tse 4.

Na di na le malapa?

Ee. Ielapa le tla pele. Di hlokomela bana ba tsona. Di bile di hodisa dikgutsana tse se nang bahlokomedi.

Letsatsi:

Ha re ngoleng

Ngola dipolelo tse nne ka seo o ithutitleng ka ditlou.

Mantswe a tlwaelehileng

hola
thata
utlwa
bapala

Ha re ngoleng

Bala mantswe. Mamela medumo. Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

meno	katse	tlou	semathi
manaka	dutse	ntlo	sephehi
metsi	tsamaya	tloha	sekolo

Ha re etseng

Ngola mantswe a ditho tsa tlou setshwantshong sena. Sebedisa mantswe a na.

mohatla

meno

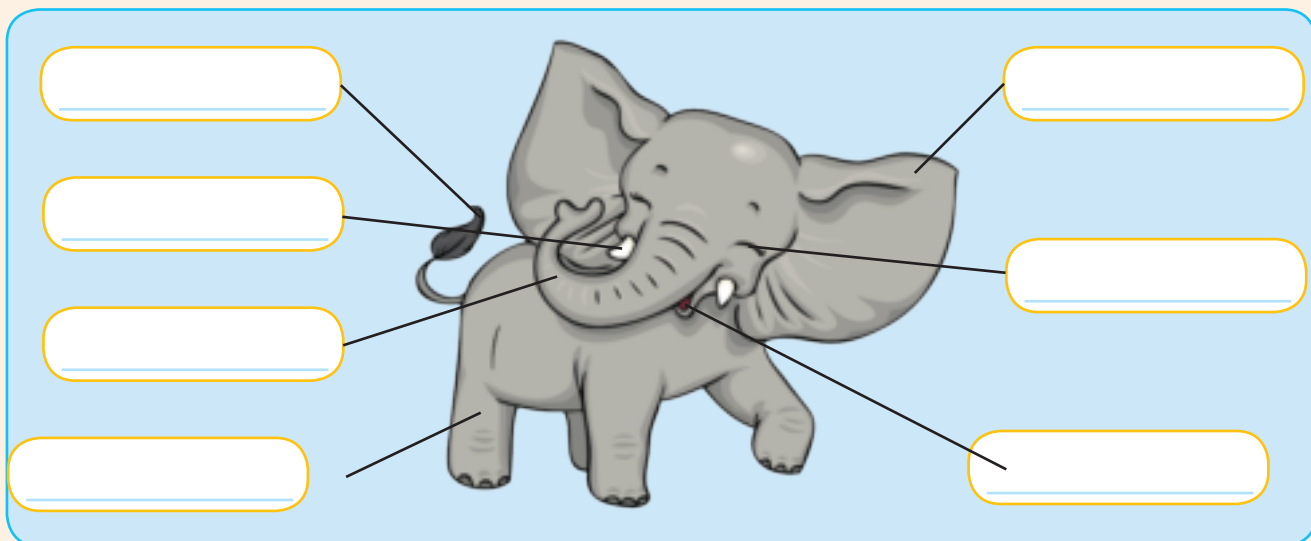
mokadi

manakana

ditsebe

mahlo

maoto

Botsa motswalle wa hao dipotso ka ditlou.
Botsa ka tseo o di badileng ka ditlou.

Ha re etseng

Ha re ngoleng

Etsa sedikadikwe lentsweng le
nepahetseng ho e nngwe le e nngwe
ya dipolelo tsena.

Ke eja/jele apole.

O tla seha/sehella tjhisi.

Re tla bala/balolla buka ka ditlou.

Ditlou di na le meno a mane/mani.

Nkgono tlou ha a sa na matla/matlha.

Ntja e utlwile bohloko maotong/maetong.

Na o bone/bonana ditlou?

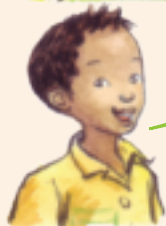
Ngololla seo ba se buang ka puo e tobang. Sebedisa matshwao a puo.

Ha re ngoleng

Na o ile wa natefelwa ke phaka ya ditlou?

Thandi o a botsa,

Ee, e ne e le ntle.

Jim o a araba,

Ho bile ho tle ho bala buka ka ditlou.

Thandi a re,

Nkile ka bona ditlou phakeng ya ditlou tsa Addo.

Jim a re,

Puo ka ditlhou (e a tswella)

Boikgathollo

Latela
alefabeto
ho kopanya
matheba.

Tracing guide for the word 'hopola' (elephant) with letters and stroke order:

- a**: Top of the head
- b**: Side of the head
- c**: Tip of the trunk
- d**: Tip of the trunk
- e**: Tip of the trunk
- f**: Tip of the trunk
- g**: Tip of the trunk
- h**: Tip of the trunk
- i**: Tip of the trunk
- j**: Tip of the trunk
- k**: Tip of the trunk
- l**: Tip of the trunk
- m**: Tip of the trunk
- n**: Tip of the trunk
- o**: Tip of the trunk
- p**: Tip of the trunk
- q**: Tip of the trunk
- r**: Tip of the trunk
- s**: Tip of the trunk
- t**: Tip of the trunk
- u**: Tip of the trunk
- v**: Tip of the trunk
- w**: Tip of the trunk
- x**: Tip of the trunk
- y**: Tip of the trunk
- z**: Tip of the trunk

Kotara 4 – Dibeke 3–4

Hopola

tjhesa

tjhesa haholwanyana

tjhesesisa

Ha re bueng

Buisana le metswalle ya hao ka pale eo o batlang ho e ngola. Jwale fana ka maikutlo a hao leqepheng lena.

Moralo wa pale ya ka

Dibapadi le tikoloho.

Qalo

Ke mang ya paleng ya hao?

Dibapadi ke bo mang paleng ya hao?

Pale ena e etsahetse neng?

Ho etsahala eng qalong ya pale?

Bohare

Ho etsahala eng bohareng ba pale?

Qetelo

Pale e qetella jwang?

Boikgathollo

Iketsetse buka ya hao. Seha leqephe le latelang la buka ena. Seha mathebeng a meleng. Mena leqephe meleng. Ngola sehlooho sa buka leqepheng le ka ntle. Ngola lebitso la hao ka tlasa sehlooho, hobane o mongodi wa pale. Etsa setshwantsho leqepheng le ka ntle la buka. Jwale ngola pale ya hao ka hara buka.

KA MORA BUKA

DITABA TSA MONGODI

Ngola lebitso la hao

Dilemo tsa hao

Moo o dulang

8

MOHATO WA 1: Mana mathebeng moleng

MOHATO WA 3: Kenya setepolara lekhokeng lena

MOHATO WA 4: Seha moleng o motenyga kamora haba o kenye setepolara bukenq ya hao

BOKANTLE BA BUKA

Taka setshwantsho mona.

Ngola lebitso la buka mona.

Ngola lebitso la hao (o mongodi).

1

MOHATO WA 2: Mana mathebeng moleng

5

Handwriting practice lines (four horizontal blue lines).

Tswela pele ka pale ya hao mona.

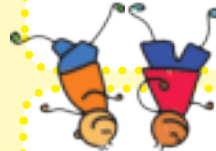

Taka setshwantsho mona.

7

Handwriting practice lines (four horizontal blue lines).

Ngola bohare ba pale ya hao mona le leqepheng la 5.

Taka setshwantsho mona.

Taka setshwantsho mona.

Taka setshwantsho mona.

Qala ho ngola pale ya hao mona.

Phethela pale ya hao.

2

7

3

9

Tswela pele ka pale ya hao mona.

Ngola se etsahalang pheletsong ya pale ya hao.

Taka setshwantsho mona.

Taka setshwantsho mona.

113 Letsatsi le kgethehileng la matitjhere 102

O bala sengolwa ka letsatsi la matitjhere.
O bala thothokiso ka titjhere.
O araba dipotso ka thothokiso.
O bona dihlongwapele le dihlongwamorao.
O hlophisa mantswe ka nteterwana.
O sebedisa matshwao ka nepo.
O bala lentswe le thata.

114 Ke a leboha titjhere 104

O ngolla titjhere karete ya teboho.
O kopanya mantswe mme o bona maetsi.
O sehela mahlalosi a nako mela ka tlase.
O sebedisa ya ho bontsha thuo.
O bona mantswe a se nang medumo.
O rala phousetara ya Letsatsi La Matitjhere.

115 Ati sebakadi sehlo 106

O bala lengolo la titjhere ho hlaha ho Ann.
O araba dipotso tse kgethwang hodima lengolo.
O bona mahlalosongwe.
O hoopla tatellano ya diketsahalo.

116 O fole Ati 108

O ngola bukatsatsing ka nako eo a neng a kula.
O sebedisa dihlongwapele le dihlongwamorao ho phethela mantswe.
O ngola dipolelo a sebedisa dihlongwapele le dihlongwamorao.
O ngolla Ann lengolo a mo lakalletsa ho fola ka pele le ho mmolella ka ditaba tsa sekolo.

117 Letsatsi le letle ... letsatsi le lebe 110

O bala ditlhaloso tse pedi tsa ketsahalo e le nngwe.
O lokisetsa ho ngola bukatsatsing.
O sebedisa mmapa wa monahano ho lokisetsa ho ngola bukatsatsing.
O ngola bukatsatsing a sebedisa mmapa wa kelello.

118 Moo re ileng teng 112

O ngola aterese le ho ngolla motswalle posekarete.
O kopanya dipolelo ka makopanyi.
O nyalanya mantswe a bonngwe le bongata.
O sebedisa matshwao ka nepo.
O fumana le ho etsetsa sedikadikwe setshwantsho se sa lokeng sehlopheng.

119 Re ya papading 114

O lepa pale ka sehlooho le ditshwantsho.
O ngola puisano e tsamaelanang le ditshwantsho.
O araba dipotso hodima pale ya ditshwantsho.
O taka manaka watjheng ka nngwe ho bontsha hore ketsahalo e etsahetse neng.

120 Tsa dipapadi 116

O sebedisa ditshwantsho ho ngola pale ka leeto la bana.
O tshwaya setshwantsho.
O bopa mantswe mararana.

121 Thembi wa setimamollo 118

O bala puisano ya rading ya rasetimamollo.
O tshwantshisa puisano.
O araba dipotso tse kgethwang ka puisano.
O ngola serapa ka mosebetsi oo a batlang ho o etsa nakong e tlang.

122 Seo ke batlang ho ba sona 120

O etsa puisano le motswalle mme o ngola dikarabo tsa dipotso.
O nyalanya dihlongwapele tse nepahetseng mantsweng.

O ngola dipolelo a sebedisa dihlongwapele.
O phethela papiso.
O bapisa tshwantshiso ditshwantshong.
O etsa tshwantshiso.

123 Letsatsi la Laeborari hape 122

O bala pale ka tsienyana e bitswang Gerry le bohlwa.
O araba dipotso hodima sengolwa.

124 Tsie e a tlola 124

O tshwaya setshwantsho.
O ngololla dipolelo ho puopehelo.
O fumana mantswe patlong ya mantswe.

125 Lefatsheng lohle re a keteka 126

O bala sengolwa ka ho keteka ho fapaneng.
O phethela tafole ka mehopoloy dimpho.
O etsa patlisiso ka matsatsi a phomolo mme o etsa lenane la diphumano.

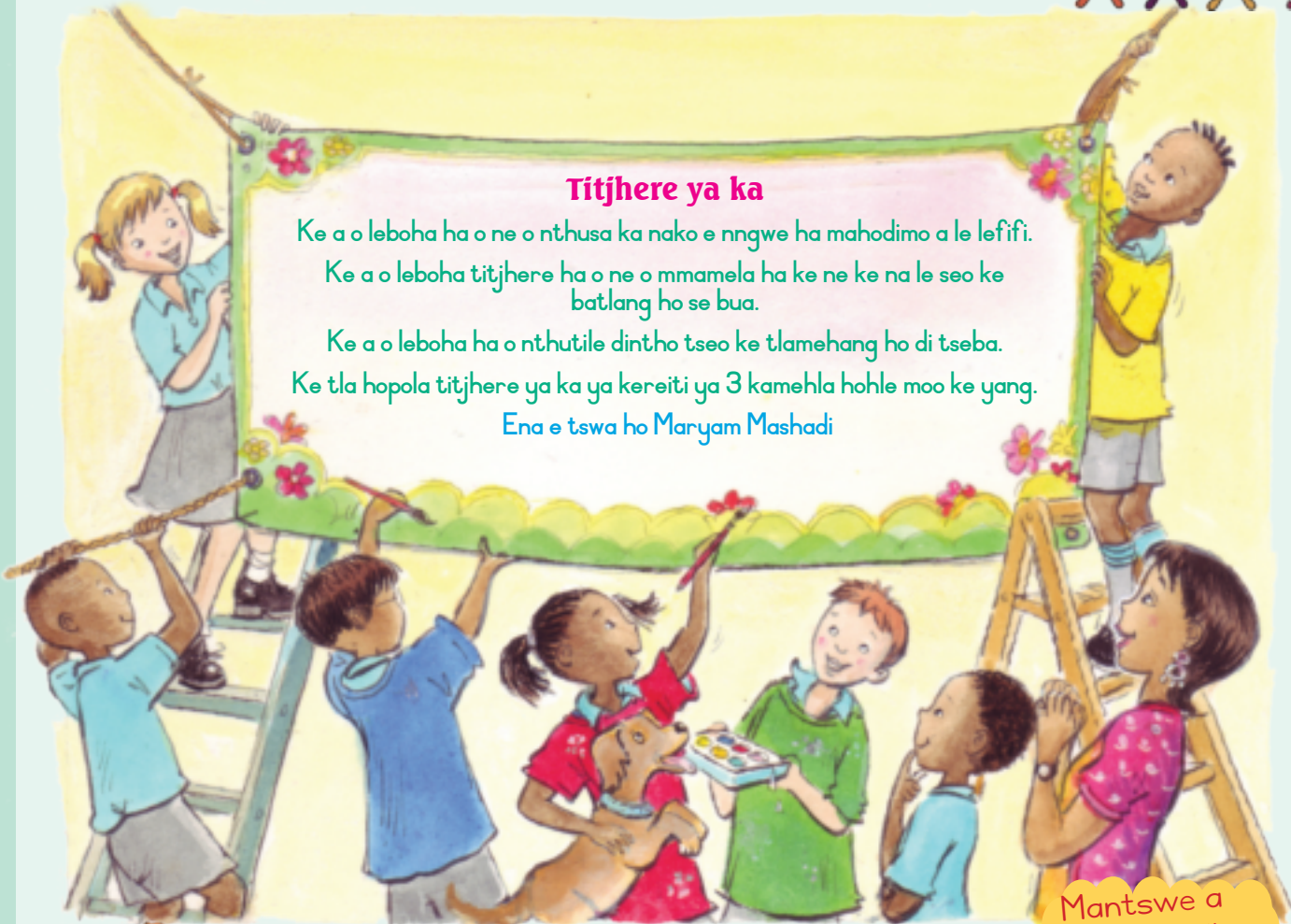
Setswalle le ho tsotellana. 130

Ha re baleng

Letsatsi le kgethehileng la matitjhere le ka la 8 Mphalane. Ka tsatsi lena le kgethehileng re ngola dikarete ho leboha matitjhere a rona. Bana ba bang ba ngola dithothokiso. Bala thothokiso ena e ngotsweng ke ngwanana wa sekolo.

Titjhere ya ka

Ke a o leboha ha o ne o nthusa ka nako e nngwe ha mahodimo a le lefifi.
Ke a o leboha titjhere ha o ne o mmamela ha ke ne ke na le seo ke batlang ho se bua.
Ke a o leboha ha o nthutile dintho tseo ke tlamehang ho di tseba.
Ke tla hopola titjhere ya ka ya kereiti ya 3 kamehla hohle moo ke yang.
Ena e tswa ho Maryam Mashadi

Ha re ngoleng

Bala thothokiso o arabe dipotso.

Mantswe a
tlwaelehileng

tlameha
lefifi
bua
mamela

Ke dintho dife tse tharo tseo ngwanana a lebohang titjhere ya hae ka tsona. Di sehelle mela thothokisong mme o bua ka tsona.

1

2

3

Ngwanana o ikutlwa jwang nakong ya lefifi? ✓

a A thabile

b A sa thaba

Tlotlontswa

Arola mantswa a na ho bontsha medumo e fapaneng. Nomora mantswa ana ho latela alefabeti.

2	ma/me/la	tithjere	tlameha	ngwanana
3	nthusa	hoohe	batlang	hoseng
1	nakong	boraro	sekolo	bonolo

Ha re ngoleng

Bontsha na ke mang monga sena. Tlatsa lebitso la monga sena le hore o na le eng.

Ena ke buka ya Sam.	Sam	buka
Mokotlana wa mme wa ka o tabohile.		
Ntja e tsoka mohatla wa yona.		
Leino la Sara le bohloko.		
Koloi ya titjhare ya ka e kgubedu.		
O nkile bolo ya Jabu.		

Sotha leleme: Bala sena ka potlako, ka moo o ka kgonang.

Betty o rekile botoro e babang. A reka botoro e babang ho etsa botoro e babang betere.

Ha re ngoleng

Ngola karete o leboha titjhare ya hao.

KE A LEBOHA

Ha re ngoleng

Sehella maetsi kapa mantswe a etsang ketso ka tlase lebokoseng le bolou. Etsa mola ho kopanya dipolelo tse pedi tse tsamaelanang. Sheba mohlala.

polelo

Senqanqane se setala se

Kgaitsemi ya ka e

Monna o ne a

Motswalle wa ka Jane o

Ntja e tshela e

Bana ba ne ba

Fumana leetsi

bapala ka bolo.

jele ntshintshi.

jele lesapo.

kganna koloi ya hae.

apere mose o motle.

dutse pela sekolong.

Ha re ngoleng

Sehella mola mantšwe a bontšhang hore ketso e etsahetse neng.

Tsa nako
O sebedisa neng **ka**? Re sebedisa **ka** ha re bua ka nako kapa letsatsi le itseng kapa matsatsi a selemo kapa ha o tsamaya ka ntho e itseng.

Sekolo se qala ka hora ya 8 hoseng.

Sekolo se tswa ka hora ya 2 mantsiboya.

Na o ya sekolong ka Moqebelo?

Ati o ile hae ka nako ya motsheare.

Letsatsi la hae la tswalo le ka 20 Phupu.

Re robala ka hora ya 8 mantsiboya.

O tla be o le kae ka letsatsi la pele la selemo?

Ha re ngoleng

Ha batho ba le babedi kapa ho feta re sebedisa **ba** kapa **di** kapa **ma** pele ho lentšwe ho bontšha bongata. Re o etseditse mohlala.

Banna

Mapolesa

Ditjhaba

Baeti

Bala mantšwe ana, ebe o etsa sedikadikwe mantšweng a bontšhang bongata.

Ha re ngoleng

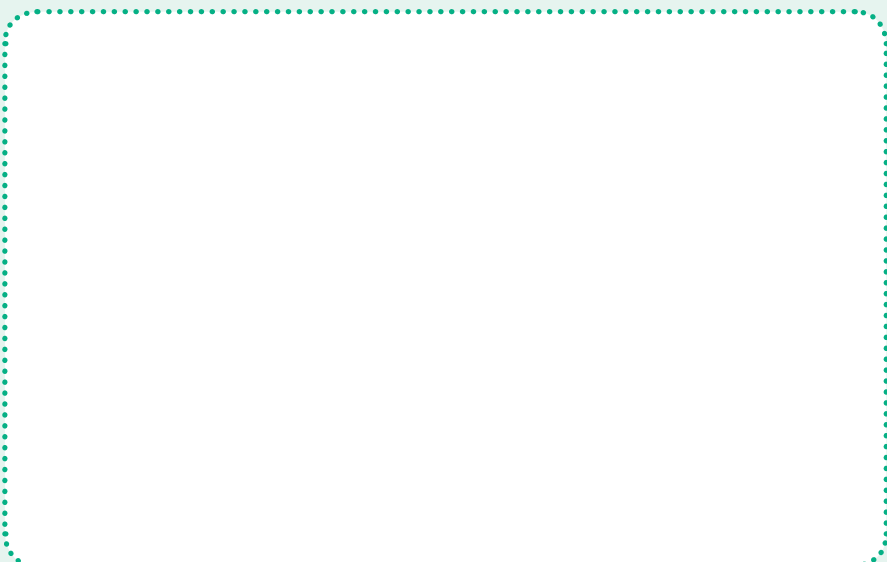

bashemane	mangolo	dikolo	dijo
menwana	maoto	ditjheke	dikere
meno	dihlooho	diboko	matsatsi

Boikgathollo

Sheba thothokiso hape "Titjhere ya ka". Jwale sebetsa le motswalle wa hao le etse phoustara ho phatlalatsa letsatsi la Matitjhere. Bolela hobaneng matitjhere a le bohlokwa baneng. Bolela hore na bana ba ka etsang ho leboha matitjhere a bona.

Ha re baleng

25 Berry Road
Old Town
1234

19 Pudungwane 2015

Dumela Titjhere

Ke ntse ke sa kgone ho tla sekolong. Ke tshwerwe ke lefu la sekgolopane ka hoo ngaka e itse ke se ke ka tla sekolong hobane lefu lena le tlala mmele, ke tla tshwaetsa bana ba bang.

Ha ke tsoha ka Mantaha ke fumane mmele wa ka kaofela o ena le diso tse kgubedu. Ke lekile ho di ngwaya empa ha di a ka tsa fela. Ke lekile ho di hlatswa ka sesepa empa ha di a ka tsa tloha. Ke ile ka utlwa bohloko. Ka qala ho tjha mmele ona kaofela. Mme a nkisa ngakeng. Ngaka ya re ke tjhesa haholo. A nneha meriana, a re ke se ke ka tla sekolong. Ke matsatsi a mahlano a fetileng, ke dutse hae.

Ka mehla, ke lakatsa e ka diso tsena di ka fela, empa di sa le teng. Ke hopola metswalle ya ka. Ke rata ho tla sekolong empa ha ke a tshwanela. "Titjhere, na nka fumana dibuka tsa ka tsa mosebetsi wa sekolo hore ke tsebe ho sebetsa hona hae mona? Ha ke rate ho kgutlela morao ka mosebetsi wa sekolo." Ntate wa ka o itse a ka tla di lata.

Ke o hopotse haholo fela.

Ati

Ha re ngoleng

Ha o qetile ho bala pale, araba dipotso tsena. Etsa sedikadikwe tlhakung e nepahetseng.

Bohlokwa ba lengola la Ati ke bofe?

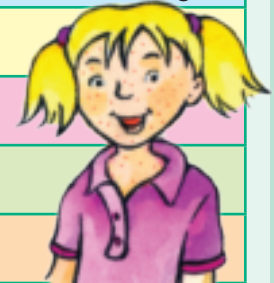
- A Ho bolella titjhene hore o tshwerwe ke lefu la sekgolopane.
- B Hore o ile ngakeng.
- C Ho kopa dibuka tsa mosebetsi wa sekolo.
- D Ho bolella titjhene se boletsweng ke ngaka.

Ke matsatsi a makae Ati a le siyo sekolong?

- A Matsatsi a 2
- B Matsatsi a 5
- C Matsatsi a 7
- D Matsatsi a 10

Ke eng ntho ya pele e entseng hore Ati a nahane hare ho na le se fosahetseng?

- A O bone a tletse diso mmeleng.
- B Ngaka e mmoleletse hore o tshwerwe ke sekgolopane.
- C O ne a tjhesa mmeleng.
- D Mme wa hae o mo isitse ngakeng.

Ha re ngoleng

Sheba lengolo ka hloko mme o fumane mantswe a nang le moelelo o tshwanang le ana.

- Ho tshwaetsa bana ba bang (seratswana 1)
- Ho se thabe (seratswana 2)
- Motjheso o moholo (seratswana 2)
- A ka di lata (seratswana 3)

Mantswe a tlwaelehileng

thusa
tshwara
tletse
tlola

Ha re ngoleng

Beha dipolelo tsena ka lenane le nepahetseng. Di nomore 1 ho fihla ho 4.

- Ke ile ka ya ngakeng.
- Ke lekile ho di hlatswa.
- Ke ne ke tjhesa mmele kaofela.
- Ha ke tsoha ka fumana ke na le diso tse kgubedu mmeleng.

Ha re etseng

Ngola buka tsatsing ya hao ka nako eo o neng o kula. Bolela ka moo o ikutlwileng ka teng, meriana eo o e sebedisitseng le hore o ne o hlokometswe ke mang.

Dumela Bukatsatsi

Letsatsi _____

Ha re ngoleng

Shebang mantswe a latellang.

Sehlongwanthao se sebediswa qetellong ya lentswe athe sehlongwapele qalong ya lentswe.

Dihlongwapele

mma + ngwana =	mmangwana
mma + rona =	
ra + Dineo =	

Dihlongwanthao

dumela + ng =	
dula + ng =	
hula + ng =	

Ngola polelo o sebedisa ra- qalong ya polelo le -ng qetellong ya lentswe.

Ha re ngoleng

Iketse e ka o motswalle wa Ati. Mo ngolle lengolo o mo lakalletsa ho fola kapele. Mo bolella ditaba tse monate ka tse etsahalang sekolong.

Tlatsa nomoro ya ntlo le seterata.

Tlatsa lebitso la sebaka kapa toropo.

Tlatsa khoutu ya poso.

Tlatsa letsatsi.

Dumela

Ho tswa ho

Ha re baleng

Sam le kgaisedi ya hae Sara ba nkile letsatsi le ba lapa la habo ba tjhaka. Sam o thabisitswe ke sena, empa Sara ha a thaba.

E ne e le letsatsi le monate! Ke lakatsa e ka re ka tsamaya hape.

E ne e le letsatsi le lebe! Ka ntle le dijo, ha ke nahane ntho e le nngwe fela e nthabisitseng.

Ha re etseng

O tlo ngola bukatsatsing ya Sam le Sara. Empa pele, sehlotshwana sa lona, etsa mmapa wa monahano o tla le thusa ho ngola bukatsatsi. Dihlopheng tsa lona ralang mmapa wa mohopolo o tla le thusa ho ngola dibukatsatsi tsa lona. Bua hobaneng bana ba babedi ba ileng tulong e le nngwe ba se na maikutlo a tshwanang ka tulo eo.

Moo Sam le Sara ba ileng teng

Seo Sam le Sara ba se entseng

Sam le Sara ba a tjhaka

Se thabisitseng Sam

Se sa thabisang Sara

Tlotlontswa

Bala mantswe. Mamela medumo.

Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

lebone	tshwara	tsamaya	kgathetse	robong
lebese	tshwarwa	tsoma	robotse	robala
lebekere	tshwana	tsosa	emetse	robedi

Ha re ngoleng

Jwale ngola bukatsatsing ya Sam le Sara ka letsatsi leo. Sebedisa mmapa wa hao wa monahano ho o thusa.

Bukatsatsi ya Sam

Dumela Bukatsatsi

Letsatsi _____

Kajeno ke bile le letsatsi le manate haholo la bophelo ba ka. Re ile ra ya

---

Bukatsatsi ya Sara

Dumela Bukatsatsi

Letsatsi _____

Kajeno ke bile le letsatsi le lebe la bophelo ba ka. Re ile ra ya

---

Ha re etseng

Iketse e ka o Sam le Sara.

Romela posekarete ho motswalle wa hao o mmoelle seo le se entseng ha le ne le tihakile, se le thabisitseng kapa se sa le thabisang. Ngolla karete motswalle wa hao.

Dumela Ati

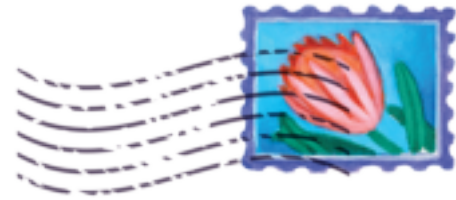

Ho tswa ho

Lebitso la motswalle wa hao

Nomoro ya ntlo le le bitso la seterata

Khoutu ya poso

Ha re ngoleng

Kopanya dipolelo tse pedi. O ka sebedisa lentse hang fela.

le

hobane

empa

Re ile tulong e ntle haholo.

ke ne ke sa thaba.

Ke tsamaile le batswadi ba ka.

kgaitsedi ya ka.

Ke ne ke sa batle ho tsamaya.

ke ne ke batla ho ya mokateng wa motswalle wa ka.

Ha re ngoleng

Bapisa bongwe le bongata mabitsong a latelang.

Illustration of a pencil pointing to the word 'mose' in a yellow flower.

mose papadi phiri

mese sekotlolo lewatle lebokose diphiri

dikotlolo mawatle dipapadi mabokose difate

sefate

Re qala ka **di** mabitsong a mangata ha re a etsa bongata. Re qala hape ka **ma** kapa **me** mabitsong a mang.

Ha re ngoleng

Kgetha hore ke bongwe kapa bongata dipolelong tse latelang.

Mahlaku a difate.	Dithutswana tsa dipalesa.
Baki ya moshemane.	Mapheo a dinotshi.
Dibuka tsa banana.	Nko ya seswaswi.

Hopola, ha e le bongwe re sebedisa lentswe le le jwalo, ha e le bongata re qala ka **di** kapa **ma** ka pela lebitso kapa lentswe.

Boikgathollo

Fumana o etse sedikadikwe ho e sa tsamaelaneng le tse ding. Jwale ngola lebitso la sehlopha se seng le se seng.

ho nka leeto
tshasa lefatshe

	_____
	_____
	_____

Ha re bueng

Sheba ditshwantsho bua le motswalle wa hao ka se etsahalang.

1

2

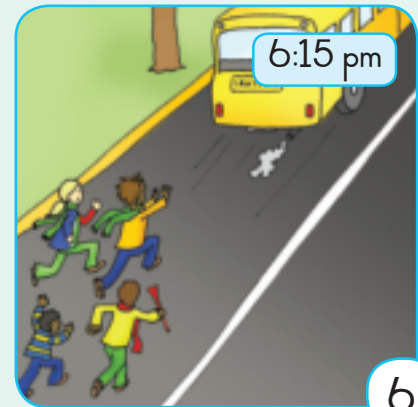
3

4

5

6

Ha re ngoleng

Bua ka moo bana ba ikutlwileng ka teng setshwantshong se seng le se seng.
 O nahana ba itseng setshwantshong se seng le se seng?
 Jwale tlatsa setshwantsho se nepahetseng ho bontsha ha bana ba bolela
 dintho tsena.

Atjhe! Bese ke yane e tsamaya! Re siilwe ke bese ya ho qetela!

Atjhe! Sheba mola o molelele jwang!
 Na re tla tseba ho kena lebaleng la dipapadi?

Ke tlamme sekhafo hobane ho a bata.

Hela, Jimi. E se e le hora ya bobedi le metsotso e mashome a mararo.
 Re tlamehile ho phakisa!

Hei, sehlopha sa rona se a hlola!

A re kene moleng wa bese.

Ha re ngoleng

Bana ba ile hokae?	
Ba bile meleng e mekae?	
Ba eme nako e kae moleng wa bobedi?	
Ba entseng ka hora ya 4:30?	
Ho etsahetseng ka hora ya 6:15?	

Tlotlontswa

Bala mantswe. Mamele medumo.
Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

toropo	kgolo	papadi	kopana	kadima
terene	dikgopo	panana	kopanya	katiba
tena	kgoho	papa	kopolla	kama

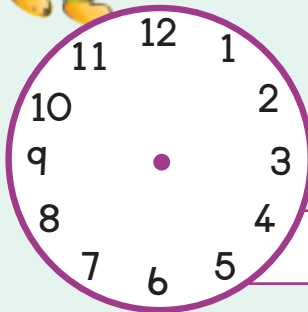
Mantswe a tlwaelehileng

lengolo
lerato
hobane
tjhelete

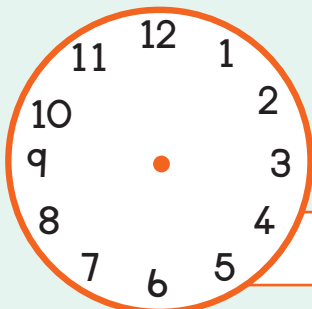
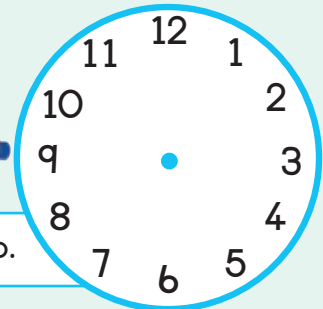
Ha re etseng

Tlatsa manakana watjheng e nngwe le e nngwe ho bontsha ketso e etsahetse ka nako e feng.

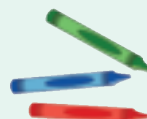
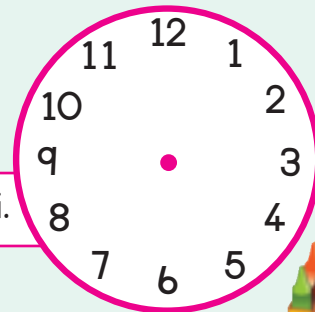
O kopane le metswalle ya hae.

Moshanyana o tlamme sekhafo.

Ba siilwe ke bese.

Ba eme moleng lebaleng la dipapadi.

Ha re ngoleng

Sebedisa ditshwantsho ho o thusa ho ngola pale ka leeto la bana la ho ya papading tsa bolo. Qetella pale ya hao ka se etsahetseng ka mora nako ya 6:15 mantsiboya.

1

2

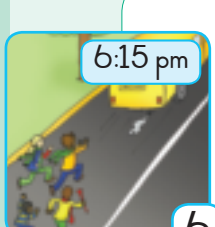
3

4

5

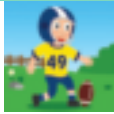

6

Boikgathollo

Ngola mabitso a ditshwantsho, moo a siilweng, mantswe a ngotsweng setshwantshong se qalang a bontsha hore tshwantsho tse pedi di bontshang eng.

bolo ya maoto

=

maoto

+

bolo

borashe ba meno

=

meno

+

lebone la ntlo

=

lebone

+

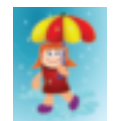
borashe ba pente

=

pente

+

jase ya pula

=

pula

+

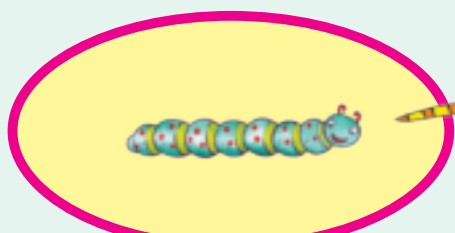
lewatile la ditlhapi

=

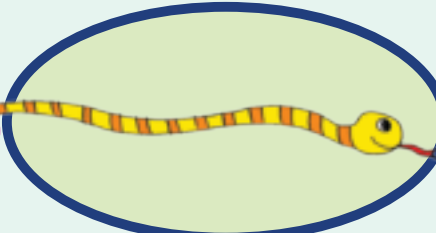

lewatile

+

telele

teletsana

telelehadi

Ha re baleng

Thembi X ke setimamollo. O sebetse Umtata.
Jim le Thandi ba mamela puisano ya seyalemoya ka Thembi.

Mmotsi wa ditaba: Ke nako e kae o le mmasetimamollo, Thembi?

Thembi: Ke nako e telele. Dilemo tse hlano.

Mmotsi wa ditaba: Hobaneng o kgethile ho ba mma setimamollo?

Thembi: Ke ne ke batla ho thusa batho.

Mmotsi wa ditaba: O tsebile jwang ka mosebetsi ona?

Thembi: Ke kene sekolo sa ditimamollo. Ka ithuta ho tima mollo, ho sebedisa selepe le lethopo la metsi. Ka ba ka ithuta tsa thuso ya pele.

Mmotsi wa ditaba: Na o tlamehile ho ba matla ho etsa mosebetsi ona?

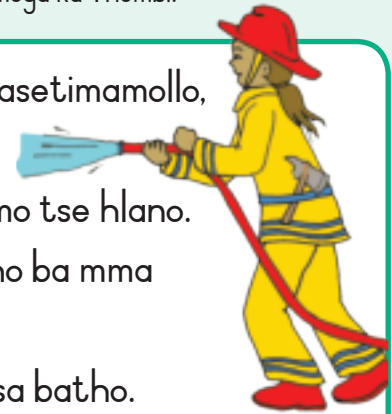
Thembi: Ee, o tlamehile ho ba matla. Ke matha hora hoseng tsatsing le leng le le leng. Ke ya boikwetlisong tsatsing le leng le le leng.

Mmotsi wa ditaba: Na o a tshoha ha o tima mollo?

Thembi: Tjhe, ho hang. Ke nahana ka mollo le ka moo nka o timang ka teng.

Mmotsi wa ditaba: Na o na le ho thusa diphoofolo?

Thembi: Ee, bekeng a fetileng ke thusitse ntja. E ne e ipatile ka tlasa bethe. Diphoofolo di ipata hobane di tshaba mollo. Ho ba thata ho rona ho di fumana.

Ha re etseng

Bala puisano le motswalle wa hao. E mong wa lona e be mmotsi wa ditaba, ha e mong e eba Thembi.

Ha re ngoleng

Araba dipotso tsena.

Sepheo sa puisano ya seyalemoya ke se feng?	
A	Ho bolella batho hore mollo o thibelwa jwang.
B	Ho kgothalletsa batho ho ba baorditimamollo.
C	Ho fa bamamedi ditaba ka ditimamollo.
D	Ho bolella batho hore Thembi ke mang.

Diphoofolo di etsang ha ho na le mollo?	
A	Di a ipata hobane di tshohile.
B	Di a baleha.
C	Di fumana tsela ya ho phonyoha.
D	Di bohola haholo hore o di fumane.

Hobaneng Thembi a sa tshohe ha a tima mollo?	
A	O na le disebediswa tsa bohlokwa.
B	O matla.
C	O tseba ho lwantsha mollo.
D	O phathahane o tima mollo.

Ba dula jwang ba matlafetse?	
A	O ya sebakeng sa boikwetliso.
B	O a matha.
C	O a matha le ho ya sebakeng sa boikwetliso.
D	O matla ka tswalo.

Ha re ngoleng

Ngola ka seo o batlang ho ba sona ha o hola.
Bolela hobaneng o batla ho etsa mosebetsi oo.

Ha re etseng

Iketsise e ka o etsa mosebetsi oo o batlang ho o etsa ka tsatsi le leng. Etsa mosebetsi ona le motswalle wa hao ebe le etsa puisano le fana sebaka.

Ke nako e kae o le _____ ?

Ke eng se entseng hore o nahane ho ba _____ ?

O rata eng ka mosebetsi o na?

Ha re ngoleng

Kopanya mantswe ana.

Kopanya mantswe a latelang ho fumana lentse le le elng.

mma + bona =	mmabona
mma + tsona =	
ra + bona =	

bapala + ng =	
robala + ng =	
roka + ng =	

Etsa polelo ya pele o sebedisa lentse lena mma -le ya bobedi o sebedisa -ng.

Ha re ngoleng

Tlatsa mantswe a siilweng.

telele		telelehadi
	matlatsana	
molelele		molelelehadi

Boikgathollo

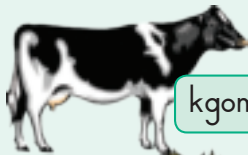
Etsa mola o tlohang tshwantshanyong ho ya phoofolong.

Re ye re hlalose ntho ka ho sebedisa jwalo ka. mohlala, o motle jwalo ka palesa, "sena se bitswa tshwantshanyo".

katse

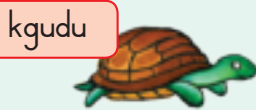
pikoko

kgomo

tau

kgudu

tweba

thuhlo

tlou

1 E boima jwalo ka tlou

2 E bohale jwalo ka _____

3 E sebetsa jwalo ka _____

4 E tsamaya butle jwalo ka _____

5 E lokolohile jwalo ka _____

6 O bonolo jwalo ka _____

7 O lapile jwalo ka _____

8 O ikgantsha jwalo ka _____

9 Ha a tshepahale jwalo ka _____

10 E telele jwalo ka _____

11 O fokola jwalo ka _____

12 O bohlale jwalo ka _____

13 O matla jwalo ka _____

14 O thotse jwalo ka _____

konyana

pere

notshi

nonyana

sephooko

phiri

Jwalo etsa tshwantshanyo. Di ngole mona.

Ha re baleng

Jim le Thandi ba ya laeborari hape. Kajeno ba ntsha buka ya dikokonyana. Tlo re bone buka ena e bua ka eng.

Ho ne ho futhumetse, letsatsi le tjhabile ha dikokonyana di sebetsa di nka poone le dijo tse ding di di bolokela Mariha.

Gerry tsie o ne a bina ebile a tjeka ebile a tlola tlola. O ne a thabile ha a ntse a bapala katara, a bina ho fihlela letsatsi

le dikela. A sheba tsela ya dikokonyana di bokellana ebile di boloka dijo di di bolokela mariha.

Gerry: Ke eng o sa tlohele ho sebetsa o tlo bina le ho tantsha le nna?

Kokonyana: Tjhee boo, re sebetsa haholo. Mariha a sa tla mme re tshwanetse ho boloka dijo bakeng sa matsatsi a batang.

Gerry: Aha, tloha mona. Nke ke ka ikgathatsa hona jwale. Mariha a sa le hole le dijo di ngata.

Jwale Gerry tsie a tswela pele ka ho tantsha le ho bina le ho letsa katara, ha dikokonyana di tswelapele ka mosebetsi.

Mariha a fihla. Gerry tsie ha a na dijo. O ne a tshwerwe ke tlala haholo. A ya tlung ya dikokonyana.

Gerry: Ke kopa seo nka se jang hle. Ke shwele ke tlala. Na le ke ke la mpha hoo nka ho jang?

Kokonyana ya mo fa dijo tse nyenyane.

Kokonyana: O ne o tantsha Lehlabula kaofela, empa ha o a ka wa ipehela dijo tsa mariha. Ho na le nako ya ho bapala le nako ya ho sebetsa.

Lehlabula le latelang, tsie ya sebeta ka thata
ho bokelletsa dijo e lokisetša Mariha.
O ile a ithuta ka thata ebile o ne a sa batle ho
shwa ke tlala hape.

Ha re ngoleng Araba dipotso tsena.

Hobaneng ho le molemo hore tsie e bokelletse dijo tsa yona?

Ho ne ho tla etsahala eng ka tsie haeba dikokonyane di ne di mo timile dijo ha a
ne a lapile?

O nahana dikokonyana di entse ntho e nepahetseng ka ho mo neha dijo?
hobaneng?

Hobaneng tsie e ile ya fetoha?

Ngola lebitso le letle la pale ena.

Fumana mantswe a mane a maetsi paleng ena.

Tlotlontswe

Bala mantswe. Mamela medumo.
Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao
bukeng ya hao ya ho ngolla.

tsie	fetoha	letswai	hobaneng
tsipa	fetola	lebone	bapalang
tsi	fetohile	letlalo	tsamayang

Mantswe a
tlwaelehileng

fetoha
neha
dijo
boloka

Ha re etseng

Bala tlhaloso ya mmele wa tsie, ebe o tlatsa mabitso a dikarolo tsa mmele tsa tsie setshwantshong sena.

Mpa – mohatla wa tsie. E na le masoba karolong tsa mmele hore e heme.

Maoto a ho qhoma – maoto a ka morao a maholo hape a matla ho thusa hore e qhome.

Sefuba – se bohareng ba mmele wa tsie, moo maoto le mapheo a kgomaretseng.

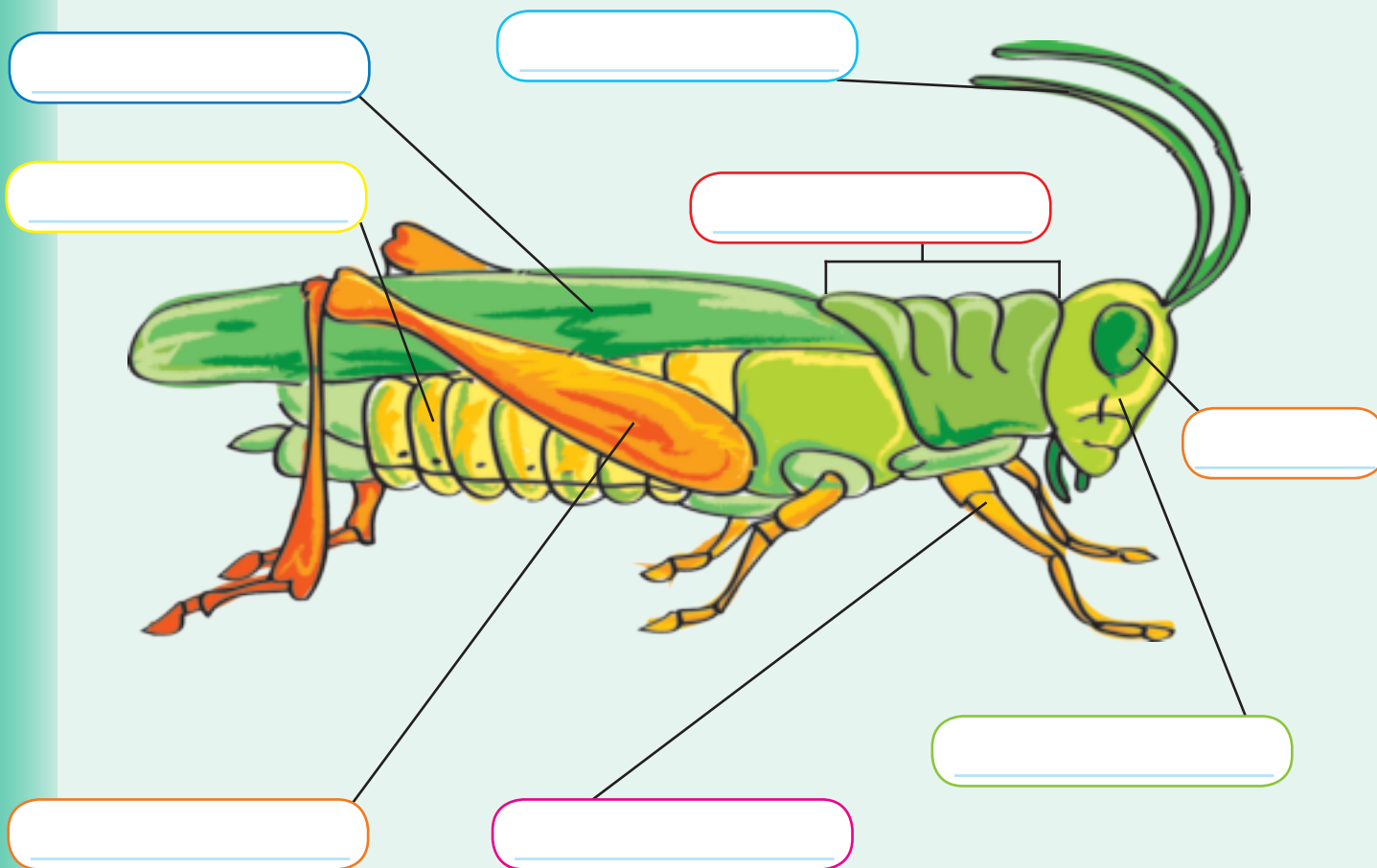
Manakana – manakana a mabedi hlohong a sebediswang ho tshwara le ho nkgella.

Mahlo – mahlo a mabedi a entswe ka mahlo a manyenyane.

Maoto a ho tsamaya – a mane a makgutshwanyane ka pele a sebedisetswa ho tsamaya.

Hloho – ka pela mmele wa yona.

Mapheo – tsie e na le mapheo a malelele a mabedi, e a sebedisa ho fofa.

Ha re ngoleng

Ngololla seo ba se boelang ka puisanong ena.
Sebedisa matshwao a puo.

O bodutu, tlo o bapale.

Tsie e itse, "O _____"

O tlamehile o bokelletse dijo tsa mariha.

Kokonyana e nyenyane ya araba, " _____"

Ha re tantshe.

Tsie e itse, " _____"

Mphe dijo hle.

Tsie e a kopa, " _____"

Boikgathollo

Fumana o etse sedikadikwe mantsweng a
mabokoseng a latelang.

lokisa

matha

hoja

tsie

feta

hodimo

founu

thata

hampe

wena

rona

yena

yona

m	f	I	l	o	k	i	s	a	z	f	y
a	e	t	y	u	w	o	n	t	s	i	e
t	t	w	y	n	q	f	o	u	n	u	n
h	a	t	s	h	w	a	n	t	s	h	a
a	y	o	n	a	i	t	r	o	n	a	w
h	o	d	i	m	o	h	o	j	a	u	e
m	f	v	q	w	h	w	m	n	g	g	n
h	a	m	p	e	t	h	a	t	a	n	a

Ha re baleng

Lefatsheng lohle re nakong ya phomolo re a keteka.

Jwale re qetellong ya kereiti ya 3. Re shebile pele ho ya kereiting ya 4.
Re shebile pele re itokisetsa ho keteka mokete wa rona.

Ka nako ya keresemese re fumana dimpho. Ebile le rona re neha metswalle le ba leloko dimpho. Re na le sefate sa Keresemose ka tlung yeso. Re beha dimpho ka tlasa sefate. Re kgabisa sefate ka ho beha naleli ka hodima sona. Ka nako ya keresemose re ja dijo tse ngata tse monate.

Re tatetse Diwali. Ke nako eo re fumanag dipompong tse ngata le dimpho tse ngata. Re paka dipompong tse monate le dikuku mabokoseng mme re di fa batho ba re tjhakelang. Re kgantsha mabone a manyane re a beha ho potolloha ntlo. Re kgabisa ntlo hore e shebehe e le ntle.

Haufinyane e tla be e le Hanukkah. Re tla ba le dijo tse ngata. Re rata ho ja dikuku le mahobe. Le rona re fumana dimpho. Bomotswala ba rona ba tla tla re tjhakela. Re tla thusa ho pheha dijo le ho kgantsha dikerese ka tlung yeso.

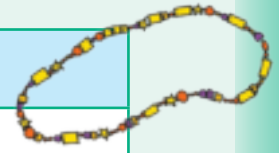
Haufinyana e tla be e le Eid. Ke lakatsa ho fumana dimpho tse ntle. Re fa le metswalle ya rona dimpho. Le rona re tla ba le dikuku tse ngata le dipompong tseo re tla di ja. Re tseba hore ke Eid ka sebopelo sa ngwedi. E ka letsatsi le fapaneng selemo le selemo.

Ha re ngoleng

O ka etsa dimpho tse jwang ho fa metswalle le ba leloko?

O tla neha mang mpho?	O ka etsa eng?

Tlotlontswa

Bala mantswe. Mamela medumo. Jwale sebedisa mantswe a mahlano ho ngola dipolelo tsa hao bukeng ya hao ya ho ngolla.

reka	neha	moriri	manene
rekile	nehile	morena	mane
rekisa	nehana	moriti	Mantaha

Mantswe a tlwaelehileng

pedi
tharo
tsena
tseno

Ha re ngoleng

Leka ho fumana ditaba ka nako tsena tsa phomolo.

Nako ya phomolo	E tla ba ka letsatsi lefeng?	Na o tseba mang ya tla keteka letsatsi lena la phomolo?
Keresemose		
Diwali		
Eid		
Hanukkah		

**AMERIKA
LEBOYA**

**LEWATLEHADI LA
ATLELANTIKI**

**AMERIKA
BORWA**

LEWATLEHADI LA
ARTIKI

YUROPA

ESHIYA

AFRIKA

LEWATLEHADI
LA PHASIFIKI

LEWATLEHADI LA
INDIA

OSHIANIA

ANTHARETHIKA

O kgethehile.

Mmele oohle wa hao o kgethehile.

Ke wena monnga mmele wa hao!

HO SE BE
mang ya o
tshwarang
bokapele.

O tshwanela ho bolella e mong ha ho na le motho ya o tshwarang bokapele.

O tshwanela ho bolella e mong ha ho na le motho ya o etsisang dintho tseo o sa batleng ho di etsa.

Eo o tshwanetseng ho mo letsetsa mohala bakeng sa thuso:

Mohala wa tsa Bana: 0800 05 55 55

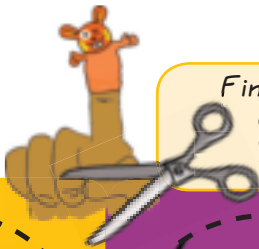
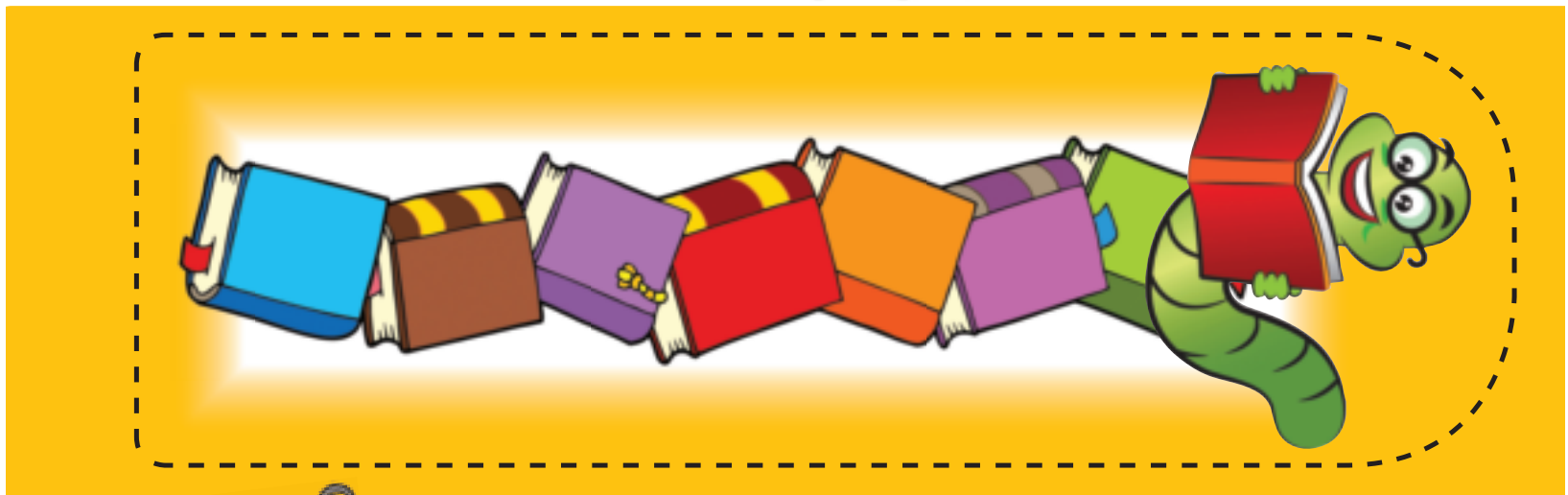
SAPS Thibelo ya Botlokotsebe: 086 00 10111

SAPS Nomoro ya tshohanyetso: 10111

Lefapha la "Life Line": 0861 322 322

Lefapha la Tshireletso ya Bana: 012 393 2359/2362/2363

Finger puppets:

Cut out the finger puppets on the dotted black lines and fold on the dotted white lines. Now glue on the back where shown to form a finger puppet.

